

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

**60 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME DURUMLARI İLE
BAŞARILI YAŞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGEN YILMAZ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. DUYGU GÜR ERDOĞAN

AĞUSTOS 2023

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YAŞAM BOYU ÖĞRENME BİLİM DALI

**60 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME DURUMLARI İLE
BAŞARILI YAŞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZGEN YILMAZ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. DUYGU GÜR ERDOĞAN

AĞUSTOS 2023

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlamış olduğum bu çalışmada:

- Tezdeki tüm bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Yararlanmış olduğum eserlere atıfta bulunduğumu ve bu eserleri kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanmış olduğum verilerde hiçbir değiştirmede bulunmadığımı,
- Bu tezi, başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Özgen YILMAZ

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tez çalışmam sürecinde bana rehberlik eden, destek ve katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Sayın *DOÇ. DR. DUYGU GÜR ERDOĞAN*'a, lisans eğitimim süresince gerontolojik bakış açısı kazanmam için değerli bilgilerini aktaran Sayın *PROF. DR. İSMAİL TUFAN* ve Sayın *DR. ÖĞR. ÜYESİ İKUKO MURAKAMİ* başta olmak üzere, tüm Akdeniz Üniversitesi Gerontoloji Bölümü öğretim üyelerine, örnekleme ulaşma ve istatistiksel analiz süreçlerinde bana yardımcı olan Sayın *DOÇ. DR. EMRE BİRİNCİ* ve Sayın *DR. ÖĞR. ÜYESİ LEVENT ERTUNA*'ya, tez savunma sınavı jüri üyem *DOÇ. DR. ZEYNEP DEMİRTAŞ*'a, tez çalışmama katılan değerli büyüklerime, sadece bu süreçte değil, hayatımın hiçbir anında beni yalnız bırakmayıp hep yanımda olan *aileme* teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

60 YAŞ VE ÜZERİ BİREYLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME DURUMLARI İLE BAŞARILI YAŞLANMA ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Özgen YILMAZ, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Duygu GÜR ERDOĞAN

Sakarya Üniversitesi, 2023

Bu araştırmada, 60 yaş ve üzeri bireylerin yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, uygun örneklem yöntemiyle ulaşılan 60 yaş ve üzeri 433 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği’ ve ‘Başarılı Yaşlanma Ölçeği’ kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan bireylerin yaşam boyu öğrenme durumlarının ve başarılı yaşlanma durumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 73-84 yaş arasındaki katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının, 60-72 yaş arası katılımcılara göre yüksek düzeyde olduğu; lise ve üzeri düzeyde eğitim alan katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının ilkokul ve ortaokul mezunlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak, yaşlılığa hazırlık sürecindeki bireyler ve yaşlı bireyler için eğitimciler ve gerontologlar tarafından geragojik bakış açısıyla yaşam boyu öğrenme politikaları geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, yaşlanma, yaşlılık, başarılı yaşlanma, geragoji.

ABSTRACT

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LIFELONG LEARNING STATUS AND SUCCESSFUL AGING OF INDIVIDUALS AGED 60 AND OVER

Özgen YILMAZ, Master Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Duygu GÜR ERDOĞAN

Sakarya University, 2023

In this study, it was aimed to examine the relationship between the lifelong learning status of individuals aged 60 and over and their successful aging. The study was carried out with 433 participants aged 60 and over, reached by convenient sampling method. 'Personal Information Form', 'Lifelong Learning Scale' and 'Successful Aging Scale' were used as data collection tools in the research. The analysis of the obtained data was made using the statistical program. It has been determined that the lifelong learning status and successful aging status of the individuals participating in the study are at a moderate level. In addition, the lifelong learning status of the participants aged 73-84 was higher than the participants aged 60-72; It was found that the lifelong learning status of the participants who received education at high school or higher level was higher than those of primary and secondary school graduates. It was concluded that there was a moderate positive relationship between the participants' lifelong learning status and successful aging status. Considering the results of the research, lifelong learning policies can be developed by educators and gerontologists from a geragogical perspective for individuals in the process of preparing for old age and elderly individuals.

Keywords: Lifelong learning, aging, old age, successful aging, geragogy.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırma amacı ve önemi.....	1
1.2. Problem cümlesi	2
1.3. Alt problemler	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar.....	3
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM II	5
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Yaşlanma ve yaşlılık.....	5
2.1.1. Başarılı yaşlanma.....	6
2.2. Yaşam boyu öğrenme	10
2.2.1. Yaşam boyu öğrenmenin amaçları ve faydaları	11
2.3. Kavramlarla ilgili araştırmalar.....	13
2.3.1. Başarılı yaşlanmaya ilişkin araştırmalar.....	13

2.3.2. Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin araştırmalar	16
2.3.3. Literatür değerlendirme	19
BÖLÜM III.....	20
YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın yöntemi	20
3.2. Araştırmanın evreni ve örnekleme	20
3.3. Veri toplama araçları	22
3.3.1. Kişisel bilgi formu	22
3.3.2. Başarılı yaşlanma ölçeği.....	22
3.3.3. Yaşam boyu öğrenme ölçeği	23
3.4. Veri toplama süreci.....	24
3.5. Verilerin analizi	25
BÖLÜM IV	27
BULGULAR	27
4.1. Birinci alt probleme ait bulgular.....	27
4.2. İkinci alt probleme ait bulgular	27
4.2.1. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, yaşlarına göre karşılaştırılması.....	28
4.2.2. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.....	28
4.2.3. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, eğitim durumlarına göre karşılaştırılması.....	29
4.2.4. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, medeni durumlarına göre karşılaştırılması.....	30
4.2.5. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması.....	30
4.3. Üçüncü alt probleme ait bulgular	31

4.4. Dördüncü alt probleme ait bulgular.....	32
4.4.1. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, yaşlarına göre karşılaştırılması.....	32
4.4.2. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, cinsiyetlerine göre karşılaştırılması.....	33
4.4.3. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, eğitim durumlarına göre karşılaştırılması.....	33
4.4.4. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, medeni durumlarına göre karşılaştırılması.....	35
4.4.5. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması.....	35
4.5. Beşinci alt probleme ait bulgular.....	36
BÖLÜM V	38
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	38
5.1. Sonuç ve tartışma	38
5.2. Öneriler.....	40
5.2.1. Araştırma sonuçlarına yönelik öneriler	41
5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler.....	41
KAYNAKLAR.....	42
EKLER	53

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Başarılı yaşlanma tanımlarındaki temel unsurlar	7
Tablo 2. Örneklemin demografik bilgilerine ait frekans ve yüzdelik dağılımları	21
Tablo 3. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ve başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ilişkin k-s testi ve güvenilirlik analizi sonuçları	25
Tablo 4. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler	27
Tablo 5. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları.....	28
Tablo 6. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları.....	28
Tablo 7. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait kwh testi sonuçları	29
Tablo 8. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları.....	30
Tablo 9. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarına ait kwh testi sonuçları	31
Tablo 10. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait tanımlayıcı istatistikler	31
Tablo 11. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları	32
Tablo 12. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları	33
Tablo 13. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait kwh testi sonuçları	34
Tablo 14. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait mwu testi sonuçları	35
Tablo 15. Başarılı yaşlanma ölçeği puanlarına ait kwh testi sonuçları	36
Tablo 16. Yaşam boyu öğrenme ölçeği puanları ile başarılı yaşlanma ölçeği puanları arasındaki spearman sıra farkları korelasyon katsayısı	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yaşam boyu öğrenme ölçeğine ilişkin dfa sonucu.....	24
--	----

KISALTMALAR

M.Ö.: Milattan Önce

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)

T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

WHO: Word Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

BÖLÜM I

GİRİŞ

Dünya nüfusu yaşlanmakta ve bu duruma paralel olarak Türkiye’de de toplam nüfus içerisindeki yaşlı nüfus oranı her yıl artmaktadır. 21. yüzyılın en önemli demografik olguları arasında yer alan nüfus yaşlanması (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2015) ya da Lehr (1994)’in deyiimiyle dünyanın saçlarının ağarması, insanlığın en büyük zaferlerinden biridir (WHO, 2002). Doğumda beklenen yaşam süresindeki bu artış doğrultusunda, Dünya Sağlık Örgütü “Yaşama yıllar ekledik, şimdi yıllara yaşam eklemeliyiz.” düşüncesi çerçevesinde bireylerin bağımsız, üretken ve başarılı yaşlanmaları gerektiğini belirtmiştir (Özdemirkan, Şenlik ve Şimşek, 2020).

Tufan (2016)’a göre, yaşlanma, insan yaşamının tüm evrelerini içine alan biyolojik, psikolojik ve toplumsal yönleri olan bir süreçtir. Bu tanımdan hareketle; bedensel, psikolojik ve toplumsal açıdan çalışılmasına ihtiyaç duyulan başarılı yaşlanma olgusunun (Baltes ve Baltes, 1990; Havighurst, 1963), bireylerin yalnızca yaşlılık dönemleri kapsamında değil, yaşamlarının tüm evreleri boyunca benimsedikleri yaşam biçimleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gerektiğini söylemek mümkündür (Özmete, 2012).

İnsanın, doğasının bir gereği olarak, dünyaya geldiği andan itibaren değişmeye ve gelişmeye, bunun gerçekleşebilmesi için de her zaman öğrenmeye ihtiyacı vardır (Güneş ve Deveci, 2020). Bireylerin değişen dünyaya uyum sağlayabilme gereksinimi, eğitim bilimlerinde önemli bir kavram olan yaşam boyu öğrenmeyi gündeme getirmiştir (Keskinlik-Kara, 2020). İnsanın doğumuyla başlayan öğrenmenin (Selçuk, 2020), yaşamın tüm evrelerinde varlığını sürdürmesine bağlı olarak başarılı yaşlanma olgusu üzerinde de bir etkisi olabilir. Bu düşünce doğrultusunda araştırmada, 60 yaş ve üzeri bireylerin yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir.

1.1. Araştırma amacı ve önemi

Araştırmada, 60 yaş ve üzerindeki bireylerin yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu bağlamda, bireylerin başarılı yaşlanma

durumları ile yaşam boyu öğrenme durumlarının bazı demografik değişkenler açısından ele alınması hedeflenmiştir.

21. yüzyılda eğitim bilimleri için önemli olan yaşam boyu öğrenme olgusunun bireylerin başarılı yaşlanması üzerinde olumlu etkisinin olması halinde bu iki kavrama hizmet eden sosyal politikaların geliştirilmesine katkı sağlayabileceği, yaşlanmakta olan tüm bireyler adına önemli görüldüğünden böyle bir çalışma planlanmıştır. İlgili literatür taraması sonucunda, başarılı yaşlanma ile yaşam boyu öğrenme olgularının doğrudan birlikte ele alındığı örnekleme yaşlı bireylerden oluşan ve nicel yöntem ile gerçekleştirilen Türkçe bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yalnızca, Yetiş-Abalı (2020)'nin halk eğitim merkezi kurslarının başarılı yaşlanmaya etkisi üzerine gerçekleştirdiği çalışma ve Canatan ve Boz (2019)'un hayat boyu öğrenme kurslarına ve etkinliklerine yaşlıların katılmasının günlük yaşamdaki faydasını aktif yaşlanma bağlamında inceledikleri nitel araştırma bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Bu konunun Türkiye’de araştırılmasının alana farklı bir bakış açısıyla katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada elde edilecek bulguların yaşam boyu öğrenme bağlamında, uygulamalı gerontolojik hizmetlerin sunulması için önemli olacağı öngörülmektedir.

Yaşlanma ve yaşlılığın araştırıcılığını üstlenen gerontoloji disiplinlerarası bir bilim dalıdır. Bu niteliğiyle yaşlanma ve yaşlılığı geniş bir perspektiften, yani bütüncül olarak algılamayı sağlamaktadır (Tufan, 2016). Gerontolojinin ortak çalıştığı birçok bilim dalından biri de eğitimidir. Bu iki bilim eğitim gerontolojisi ya da geragoji başlığı altında bir araya gelmektedir (Kolland, 2017; Seyyar, 2010) ve eğitim bilimlerinin konusu olan kavramların gerontolojik bakış açısıyla incelenmesine imkân sunmaktadır.

1.2. Problem cümlesi

Problem cümlesi ‘‘60 yaş ve üzeri bireylerin yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasında ilişki var mıdır?’’ sorusudur.

1.3. Alt problemler

1. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ne düzeydedir?
2. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları;
 - a. Yaşlarına,
 - b. Cinsiyetlerine,
 - c. Eğitim durumlarına,
 - ç. Medeni durumlarına,
 - d. Ekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
3. Katılımcıların başarılı yaşlanma durumları ne düzeydedir?
4. Katılımcıların başarılı yaşlanma durumları;
 - a. Yaşlarına,
 - b. Cinsiyetlerine,
 - c. Eğitim durumlarına,
 - ç. Medeni durumlarına,
 - d. Ekonomik durumlarına göre farklılık göstermekte midir?
5. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Varsayımlar

Katılımcıların veri toplama araçlarını samimiyetle yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışma verileri yaşam boyu öğrenme ölçeği ve başarılı yaşlanma için geliştirilen ölçekle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu alt başlıkta araştırmanın kuramsal çerçevesinin daha iyi anlaşılabilmesi adına, araştırma kapsamında önemli olan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Yaşlanma: Önüne geçilemeyen, kronolojik, biyolojik, ekonomik, sosyal, psikolojik yönleri olan ve her bireyin yaşadığı bir süreçtir (Cankurtaran, 2005).

Başarılı yaşlanma: Sağlık sorunlarından kaçınma ve hastalığın yokluğu, yüksek düzeyde fiziksel ve zihinsel işlevsellik, yaşama aktif bir şekilde katılım, psikolojik iyi oluş, yaşam doyumu, ekonomik güvenlik ve hayata olumlu bakış açısıdır (Vural, Özen ve Yazıcı, 2018).

Yaşam boyu öğrenme: Bireylerin mevcut bilgi ve becerilerini geliştirebilmeleri ve bunlara yenilerini eklemeleri adına hayatları boyunca katılım gösterdikleri öğrenme etkinliklerinin tümüdür (Kavtelek, 2014).

Gerontoloji: Yaşlanma ve yaşlılığın bedensel, ruhsal, sosyal, kültürel ve tarihi yönlerinin tanımlanması, açıklanması ve modifikasyonu ile ilgilenmekte olan bilim dalıdır (Baltes ve Baltes, 1992'den aktaran Tufan, 2016).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu aşamasında problem durumuyla ilgili detaylı bilgilere ve geçmiş yıllarda yapılmış olan benzer araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Yaşlanma ve yaşlılık

Yaşlanma, kompleks bir yapıda olması nedeniyle birbirinden farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Baltes ve Baltes (1990) yaşlanmayı; genetik, bireysel ve çevresel faktörlere sahip olduğu için heterojen bir yapıda, içerisinde keşfedilmemiş rezervleri barındıran ve bu rezervlerin bedensel aktivitenin artırılması, bireysel uyumun artırılması ve eğitimle ortaya çıkarılabileceği, içerisinde bazı kayıpları da barındıran, bilgi ve teknoloji aracılığıyla kayıpların bir miktar telafi edilebileceği, esnekliğin artırılması ile sürece uyumun da artırılabilmesi oldukça özgün bir süreç olarak tanımlamışlardır. Ana rahminde başlayan yaşlanma, doğumdan itibaren fiziksel ve sosyal çevrelerde, ölünceye kadar devam eden çok boyutlu ve çok yönlü süreçlerden (Martin ve Kliegel, 2005'ten aktaran Tufan, 2014) meydana gelmektedir (Tufan, 2016).

Yaşlanma süreciyle birlikte bireyin geçirdiği çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik gibi yaşam dönemlerinden biri olan yaşlılık (Arpacı, 2014), milattan önce dahi üzerine düşünülmüş ve yazılı eserlerde bahsedilmiş bir olgudur (Özdemir, 2019). Cicero yaşlılığı, bir tiyatro oyununa benzettiği yaşamın son perdesi olarak tanımlamıştır (Özdemir, 2019). Yaşlılık dönemi, bireylerin sahip oldukları kalıtsal özelliklere, beslenme alışkanlıklarına, içinde bulundukları çevrelerin ve toplumun sosyokültürel şartlarına göre şekillenmektedir (Tufan, 2013). Kısaca bireyden bireye farklılık gösterir ve başlangıcı kesin çizgilerle çizilememektedir (Hablemitoğlu ve Özmete, 2010). Buna karşın bazı toplumsal nedenler yaşlılığın başlangıcının bir sayıya bağlanmasını gerekli kılmaktadır. Literatürde yaşlılığın başlangıcına ilişkin birçok yaş sınırı yer almakta ve bu sınırlar gün geçtikçe değişime uğramaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) 60 yaş sınırı olarak kabul etmekteyken (WHO, 2002), Dünya Sağlık Örgütü ise bireyin yaşlı olarak nitelendirilebilmesi için 65 yaş sınırı

olarak belirlemiştir (Ceylan, 2015, s. 28). Nitekim Türkiye’de de bu yaş civarları yaşlılığın başlangıcı olarak kabul görmektedir (İlik ve İçağasıoğlu-Çoban, 2021).

2.1.1. Başarılı yaşlanma

Başarılı yaşlanma olgusunun tarihin çok eski zamanlarına kadar uzandığı bilinmektedir. M.Ö. 44 yılında Cicero bir eserinde yaşlılığın bir düşüş ya da kayıp dönemi değil, pozitif yönde değişiklik ve üretkenlik adına çeşitli fırsatları barındıran bir dönem olduğunu belirtmiştir (Baltes ve Baltes, 1990). Geçmiş bu kadar eskiye dayanan başarılı yaşlanma kavramının literatürdeki ilk tanımını R.J. Havighurst yapmıştır (Işık, Tekin ve Çağaltay-Kayaoğlu, 2021). Ona göre başarılı yaşlanma, gerontoloji biliminin önemli hedeflerinden biri olarak, “yıllara yaşam katmak ve yaşamdan memnuniyet duymak”tır (Havighurst, 1961). Başarılı yaşlanma kavramının literatürde popülerleşmesinde etkili olan ve günümüzde dahi en çok atıf alan araştırmacılar Rowe ve Kahn’dır (Demir-Çelebi, 2020; Soylu, 2021). Rowe ve Kahn başarılı yaşlanmayı “yetkinliklerin fiziksel ve zihinsel açıdan pozitif olması” olarak tanımlamışlardır (Rowe ve Kahn, 1998’den aktaran Özsungur, 2018). Literatürde yer alan bazı başarılı yaşlanma tanımlarında ele alınan temel unsurlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Başarılı Yaşlanma Tanımlarındaki Temel Unsurlar (Soylu, 2021)

Araştırmacı	Yaşama Aktif Katılım	Yaşam Doyumu	Mutluluk	Fiziksel/ Psikolojik İyi Oluş	Uzun Ömürlülük	Fiziksel/ Bilişsel İşlevsellik	Engellilikten Yoksunluk	Dinsellik	Pozitif Uyum
Havighurst	X	X	X						
Palmore			X		X	X			
Rowe&Kahn	X					X	X		
Baltes&Baltes									X
Roos&Havens					X	X			
Wong&Watt				X					X
Schulz&Heckhausen									X
Strawbridge&ark.						X	X		
Lamb&Myers						X	X		
Vaillant&Mukamal	X	X		X			X		
Crowther&ark.	X					X	X	X	
Young&ark.	X		X			X	X	X	
Gopinath&ark.				X		X	X		
Stulhofer&ark.	X	X				X			
Lee-Bravatti&ark.	X			X		X	X		

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmacıların yapmış oldukları tanımlar arasında en çok odaklanılan üç unsurun sırasıyla “fiziksel/bilişsel işlevsellik”, “engellilikten yoksunluk” ve “hayata aktif katılım” olduğu görülmektedir (Soylu, 2021).

Aktif Yaşlanma Politika Belgesi’nde ise başarılı yaşlanmaya ilişkin önemli kavramlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Bağımsızlık,
- Özerklik/Otonomi,
- Sağlıklı yaşam beklentisi,
- Yaşam kalitesi (WHO, 2002’den aktaran Canatan, 2018, s. 16).

Bowling ve Dieppe (2005’ten aktaran Demir-Çelebi, 2020, s. 42-43) başarılı yaşlanma tanımlarına dair gerçekleştirmiş oldukları derleme çalışmasında şu temel teorik bileşenleri elde etmişlerdir:

- Doğuşta beklenen yaşam süresi,
- İyi oluş ve yaşam doyumu,
- Bilişsel işlevler, zihinsel-ruhsal sağlık,
- Kişisel gelişim, yeni bilgiler öğrenme,
- Fiziksel sağlık ve fiziksel işlevler, bağımsız bir yaşam,
- Psikolojik özellikler ve psikolojik kaynaklar,
- Sosyal katılım, serbest zaman aktiviteleri,
- Sosyal bağlantılar, aktivite, destek ve katılım.

Üzerine birçok tanımlamanın yapıldığı başarılı yaşlanma olgusu, yaşlanma sürecinde yalnızca kayıpların olmadığı, psişik ve sosyal kazançların olabileceği (Schulz-Nieswandt, 2006’dan aktaran Tufan, 2014, s. 11), bu kayıp ve kazançlar arasındaki dengenin kurulması, bireyin sahip olduğu mevcut potansiyeli sonuna kadar kullanması ve oluşan sınırlılıklarla başa çıkması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır (Hewstone, Fincham ve Foster, 2005).

Başarılı yaşlanma kavramının birçok tanımının olması, araştırmacıların ortaya koydukları birbirinden farklı modellerden kaynaklanmaktadır. Bu modeller farklı şekillerde sınıflandırılabilmekte, genellikle biyomedikal model ve psikososyal model olarak iki grupta ele alınmaktadır (Çakmak, 2021). Biyomedikal modeller başarılı yaşlanmayı fiziksel ve zihinsel işlevsellik üzerine, psikososyal modeller ise sosyal işlevsellik üzerine inşa

etmektedir. Daha güncel çalışmalarda ise, başarılı yaşlanma olgusu holistik bakış açısı ile incelenerek, biyopsikososyal bir yaklaşımla ele alınmaya başlanmıştır (Soylu, 2021).

Biyomedikal yaklaşıma dayanan Rowe ve Kahn (1987)'ın geliştirmiş oldukları Başarılı Yaşlanma Modeli üç ana bileşene dayanmaktadır. Bileşenlerden ilki düşük düzeyde hastalık ve buna bağlı engellilik olasılığı, ikincisi yüksek düzeyde fiziksel ve bilişsel kapasitenin varlığı ve üçüncüsü de yaşama aktif katılımıdır. Belirtilen bu üç bileşen hiyerarşik bir ilişki içerisinde. Araştırmacılar başarılı yaşlanmanın gerçekleşebilmesi için ilk iki bileşenin önemine değinmişlerdir (Demirel, 2019). Geliştirilen bu modele göre, genetik faktörler dışında kalan çevresel koşullar ve bireyin hayata dair tutum ve algıları gibi bazı faktörler, bireyin yaşlanma sürecinde karşılaşılabileceği fiziksel riskleri azaltarak başarılı yaşlanma olasılığını artırabilmektedir (Yoldaş, 2019).

Young, Frick ve Phelan (2009) geliştirmiş oldukları Çok Boyutlu Başarılı Yaşlanma Modeli'nde, hastalık ve engelliliğe odaklanan araştırmacıların aksine, telafi edici psikolojik ve sosyal mekanizmaların kullanılması halinde, başarılı yaşlanmanın hastalıkların ve işlevsel sınırlamaların olduğu durumlarda da gerçekleşebileceğini belirtmişlerdir (Çakmak, 2021). Bu düşünceden hareketle başarılı yaşlanmayı 'hastalık ve engellilik durumlarının varlığında dahi yeterli düzeyde bir yaşam kalitesine erişmek ve fizyolojik sınırlılıkları ödünlemek için kişinin sosyal ve psikolojik potansiyellerini iyi şekilde kullanabileceği bir durum' şeklinde tanımlamışlardır. Tanımdan da anlaşıldığı gibi, model fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik boyutlardan oluşmaktadır ve birey, bu boyutlar göz önünde bulundurularak istenen sonuçları elde etmesi halinde başarılı yaşlanabilmektedir (Young, Fan, Parrish ve Frick, 2009).

Psikososyal yaklaşıma sahip olan Baltes ve Baltes'e ait olan Başarılı Yaşlanma Modeli, yaşlanmaya bağlı olarak görülen biyolojik değişikliklerin, bireyin bedensel, psikolojik ve sosyal fonksiyonları üzerinde de değişime yol açtığını kabul etmektedir (Yoldaş, 2019). Yaşlının mevcut potansiyeline odaklanan bu model iki varsayımda bulunmaktadır. Bu varsayımlardan ilki, yaşlı bireylerin kullanmadıkları yedek kapasitelerinin olduğu, ikincisi ise, bu yedek kapasitelerin yaşlanmayla görülen düşüşler ile kayıpları dengelemek ve kayıpları telafi edebilmek üzerine sürekli geliştirilebileceğidir (Baltes ve Baltes, 1990). Yani önemli olan, bireyin yaşlılık dönemindeki kayıplara karşı ne kadar iyi tepki verebildiğidir ve bu, bireyin hayatı boyunca hedeflerinin seçimi, optimizasyonu ve ödünlenmesi ile ilişkilidir. Bireyin ödünleme yoluyla seçici optimizasyon kullanarak hayattan doyum sağlayıp yaşamını sürdürebilmesi başarılı yaşlanmaya karşılık gelmektedir (Santrock, 2011).

Bahsi geçen bu modeller haricinde Pfeiffer (1977), Carstensen ve arkadaşları (1999), Caron (2005), Von Faber ve arkadaşları (2001), Schulz ve Heckhausen (1996) gibi birçok araştırmacı tarafından da çeşitli başarılı yaşlanma modelleri geliştirilmiştir. Fiziksel, bilişsel, psikolojik ve toplumsal faktörlerden etkilenmekte (Yoldaş, 2019) olan başarılı yaşlanma kavramı yalnızca yaşlılara özgü bir kavram olarak algılanmaktadır fakat yaşlanma anne karnında başladığı gibi başarılı yaşlanma da hayat boyu devam etmektedir (Aydın ve Aydın-Sayılan, 2014).

2.2. Yaşam boyu öğrenme

Öğrenme gereksiniminin sürekliliği, yaşam boyu öğrenmenin gündeme gelmesine neden olmuştur (Diker-Coşkun ve Demirel, 2012). 21. yüzyılın sihirli sözcüğü (Gözcü, 2018) olan bu kavram ilk olarak, UNESCO tarafından 1960 yılında kullanılmıştır (Oğlak ve Canatan, 2020). Yaşam boyu öğrenmenin temelinde yetişkin eğitimi vardır ve yetişkin eğitimi yaşam boyu eğitim disiplinine dayanmaktadır. Öğrenme hayat boyu devam eden, bireysel ve toplumsal etkileri olan bir süreç olduğu için yaşam boyu eğitimden yaşam boyu öğrenme kavramına yönelinmiştir (Demirdağ, 2022). Bireysel gelişim ve toplumsal ilerlemeye katkı sunabilecek olan bu kavram oldukça esnek bir yapıda olup açıklanması zordur ve her birey hatta her kuruluş için farklı anlamlar taşımaktadır (Gür-Erdoğan, 2014). Pongratz (1996) yaşam boyu öğrenmeyi, birey yaşadığı müddetçe devam eden öğrenme süreci olarak tanımlamıştır (Pongratz, 1996'dan aktaran Özoğlu, 2019). Peck (1996)'e göre ise, bireyin hayatı boyunca kendi koşullarından, kendi çevresinden, sahip olduğu sosyal rollerinden hoşlanması, kendine güvenmesi ve kendisine gerekebilecek tüm bilgi, değer, anlayış ve beceriyi edinmesi için kişisel uyarıcılar, güçlendiriciler ve yaratıcılık uygulamalarıyla bireysel potansiyellerinin geliştirilmesidir (De la Harpe ve Radloff, 2000'den aktaran Gür-Erdoğan, 2014).

Son yıllarda birçok ülke yaşam boyu öğrenmeye ilişkin çok sayıda yasa, yönetmelik ya da rapor hazırlamıştır, bu durum yaşam boyu öğrenmenin önemini göstermektedir (Tuncay, 2021). Avrupa Komisyonu'nun (European Commission) tanımına göre yaşam boyu öğrenme kısaca, kişisel gelişime odaklanan ve kendi kendine başlayan bir eğitim şeklidir (Dirik, 2021). Türkiye'de yaşam boyu öğrenme olgusu ile yakından ilgilenmekte olan Millî Eğitim Bakanlığı bu kavramı kişilerin; beceri, ilgi ve bilgileriyle yeterliklerinin geliştirilmesi için

her çeşit öğrenme faaliyetlerinin oluşturduğu hayat boyu ve sürekli bir öğrenme aşaması şeklinde tanımlamıştır (MEB, 2014, s. 9).

Yaşam boyu öğrenmenin dört temel ilkesi UNESCO'nun Faure Raporu'nda aşağıdaki gibi ele alınmıştır:

1. Tüm bireylerin yaşam boyu öğrenmeye devam etme hakları vardır.
2. Yaşam boyu öğrenme, zamanla ya da mekânla sınırlandırılmaz.
3. Eğitim, farklı eğitim araçlarıyla verilmelidir.
4. Öğrenme, bireylere hareket imkânı sağlamaktadır ve böylece öğrenme için daha fazla seçenek oluşturmaktadır (Elfert, 2015).

21. yüzyılın gereksinimlerinin karşılanabilmesi için gerekli olan yaşam boyu öğrenmenin ana öğeleri öğrenme, yaratıcılık ve sürekliliktir. Yaşam boyu öğrenmenin öğrenme ögesi, yaşam boyu anlamlı öğrenmeyi ve bu öğrenmeyi devam ettirmeyi; yaratıcılık ögesi, yaratıcı ve estetik özellikleri vurgulayarak bireyi kendi yaşadığı çevrenin bir parçası yapmayı; süreklilik ögesi ise, eğitimin bir süreç olduğunu, bireyin hayatı sonlanıncaya kadar sürdüğünü ifade etmektedir (Çetin, 2019, s. 24).

2.2.1. Yaşam boyu öğrenmenin amaçları ve faydaları

Yaşam boyu öğrenme, başlangıçta dünya ekonomisine katkı sunmak adına nitelikli iş gücünü oluşturarak istihdamın gelişmesini sağlamayı hedeflerken, günümüze gelindiğinde bu hedeften ziyade, bireylerin bilgi çağına adapte olmalarını, mesleki açıdan kendilerini güncellemelerini ve daha iyi bir hayata sahip olmalarını sağlamayı amaçladığı söylenebilir (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2013).

Avrupa Komisyonu, 2002 Raporu'nda yaşam boyu öğrenmenin amaçlarını aşağıdaki gibi ele almıştır (European Commission, 2002: s. 5'ten aktaran Kahrıman, 2021, s. 43):

- Yaşam boyu kaliteli öğrenmeye ulaşmak için tüm bireylere eşit imkanlar sunan, eğitimin ve öğretimin her şeyden önce bireylerin gereksinim ve beklentilerine dayandırıldığı kapsayıcı bir toplum oluşturmak.
- Bireylerin mesleki bilgi ve becerilerinin, teknolojinin getirilerine bağlı olarak değişen talepleri karşılayabilecek düzeyde olmasını, işyeri organizasyonunu ve

çalışma prensiplerini karşılamasını sağlamak için eğitimin ve öğretimin sunuluş yollarını ayarlamak ve diğer düzenlemeleri yapmak.

- Bireyleri, Avrupa düzeyinde de dahil, modern toplum hayatının tüm alanlarına, toplumun her düzeyindeki sosyal ve politik yaşama katılmaya teşvik etmek.

Temel amacı öğrenmeyi öğrenmek olan yaşam boyu öğrenmenin amaçlarını ve sunduğu faydaları bireysel, sosyal, ekonomik ve mesleki olarak da açıklamak mümkündür. Yaşam boyu öğrenmenin bireysel olarak amacı, insanların ilgi duydukları alanlarda gelişmelerini sağlamaktır. Buna bağlı olarak; bireylerin yaşama aktif katılmalarına, diğer kuşaklara, güncel gelişmelere ve gelişen teknolojiye uyum sağlamalarına katkı sunmaktır. Sosyal açıdan ele alındığında, bireylerin iletişim becerilerini güçlendirmeyi amaçlayan yaşam boyu öğrenme olgusu, bilginin üretilmesi ve paylaşılmasını sağlamaktadır. Ekonomik açıdan bakıldığında, yaşam boyu öğrenen bireylerin istihdam imkanları gelişmekte ve bu bireyler örgütlerde verimliliği artırmaktadırlar. Mesleki amaçları ise, bireylerin uzmanlık alanlarına yönelik bilgi, yeterlik ve becerilerinin geliştirilmesidir (Teke, 2020).

Yaşam boyu öğrenmenin genel olarak amaçları şunlardır:

- Bireylerin bilgilerini artırmak.
- Bilginin daha fazla sayıda kişiye ulaşmasını sağlamak.
- Bireylerin öğrenme becerilerini güçlendirmek.
- Bireylerin öğrenme meraklarını sürdürmek.
- Bireylerin iletişim becerilerini artırmak.
- Bireylerin beceri ve yeterliliklerini geliştirmek.
- Bireylerin zihinsel becerilerinin daha fazla aktifleşmesini sağlamak.
- Bireylerin bakış açılarını derinleştirmek.
- Bireylerin bilgi düzeylerini artırmak.
- Bireylerin yaşamda anlam bulmalarına katkı sunmak.
- Bireylerin toplumda etkin olmalarını sağlamak.
- Bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine katkı sunmak.
- Bireylerin kişisel gelişimlerini ilerletmek.
- Bireylerin yaşamları, çevreleri ve yaşadıkları dünya hakkındaki bilgilerini artırmak.
- Bireylerin ilgilerini keşfetmelerini sağlamak.
- Bireyleri değişimlere uyum sağlamaları için desteklemek (Teke, 2020).

Yaşlıların yaşam boyu öğrenme sürecinde yer almaları; sağlıklarının korunmasına ve geliştirilmesine, yaşamdan keyif almalarına, yalnızlıklarının azalarak toplumla bütünleşmelerine, günlük yaşamın gerektirdiği yeniliklerden uzak kalmamalarına, karşılaştıkları zorluklarla baş edebilme yeteneğini kazanmalarına ve bu yeteneği güçlendirmelerine katkı sunmaktadır (Oğlak ve Canatan, 2020). Toplumun her bir parçasının yaşam boyu öğrenme kapsamında bilinçlendirilmesinin ve yaşam boyu öğrenme becerilerinin geliştirilmesinin önemi bugün hissedilmekte olduğu kadar gelecekte de hissedilecektir (Önal, 2010).

2.3. Kavramlarla ilgili araştırmalar

Bu bölümde, temel kavramlar üzerine gerçekleştirilmiş araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.3.1. Başarılı yaşlanmaya ilişkin araştırmalar

Bu başlıkta, başarılı yaşlanma araştırmaları hakkında bilgi sunulmuştur.

2.3.1.1. Yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar

Sloane-Seale ve Kops (2008)'un yaşlı yetişkin öğrencilerin eğitim faaliyetlerine katılımları ile başarılı yaşlanma arasındaki ilişkiyi inceledikleri nitel araştırmada odak grup çalışması yapılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim faaliyetlerine katılmanın başarılı yaşlanma üzerinde olumlu etkilerinin olduğuna ve potansiyel olarak fiziksel ve psikolojik iyi oluşa katkıda bulunduğuna ulaşılmıştır.

Martinson ve Berrigge (2015), sosyal gerontoloji alanında 1987-2013 yılları arasında başarılı yaşlanma üzerine hazırlanmış olan 453 makaleyi inceledikleri sistematik derlemede, batı kültüründe başarılı yaşlanmaya ilişkin en önemli etkenin sağlık, doğu kültüründe ise sosyal ilişkiler olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Paggi ve Jopp (2015)'un 50 yaş ve üzeri olan 313 katılımcıyla gerçekleştirdikleri bir araştırmada yaşlanmaya yönelik olumsuz tutuma sahip katılımcıların faaliyette bulunma, günlük aktiviteleri yerine getirme ve sosyal yeterlilikler konusunda algı düzeylerinin düşük olduğuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu bireylerin kendilerine daha az güvendikleri ve bunların başarılı yaşlanma düzeylerini de etkilediği, yaşlanmaya yönelik olumsuz tutuma sahip olan yaşlı bireylerin başarılı yaşlanma algılarının da düşük olduğu görülmüştür.

Kim ve Park (2017)'in meta analiz çalışmasında, başarılı yaşlanma sürecindeki farklı değişkenlerin varlığı vurgulanmış olup süreci etkileyen ana alanların; hastalıklardan ve engellilikten kaçınma, yüksek düzeyde fiziksel, bilişsel ve zihinsel işleve sahip olma, yaşama aktif bir şekilde katılma ve ruhsal olarak sonraki hayata iyi uyum sağlama olduğu belirtilmiştir.

Amin (2017) tarafından, Bangladeş'te 60 yaş ve üzeri bireylerle derinlemesine görüşme yöntemi ile gerçekleştirilen araştırmada, başarılı yaşlanmanın yaşlanan bedene uyum, aile ve kuşaklararası bakım, sosyal katılım ve finansal güvenlik gibi çok boyutlu olduğu ve kültürden kültüre değişebileceği sonucu elde edilmiştir.

Balog (2018) tarafından, Mahoning Valley Hayat Boyu Öğrenme Enstitüsü'ndeki 50 yaş ve üzeri bireylerle gerçekleştirilen odak grup çalışmasında, başarılı yaşlanma ile yaşam boyu süren faaliyetlere katılan yaşlı yetişkinler arasındaki ilişkinin öğrenilmesi ve yaşlı yetişkinlerin mobil öğrenmeye yönelik algılarının keşfedilmesi amaçlanmıştır. Genel olarak katılımcılar enstitünün başarılı yaşlanma süreçleri üzerinde olumlu etkisinin olduğunu, ders için bir sınıf ortamını tercih ettiklerini, gelecekte mobil öğrenmeyi bir öğrenme aracı olarak takip etmeyeceklerini fakat olumlu yanlarını da gördüklerini belirtmişlerdir.

Zhao, Yu ve Liu (2023)'ün Çin'de 7689 yaşlı yetişkin ile gerçekleştirdikleri ve serbest zaman etkinlikleri ile başarılı yaşlanma arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmada, serbest zaman etkinliklerine katılım sıklığı ile başarılı yaşlanma arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

2.3.1.2. Yurt içinde gerçekleştirilen araştırmalar

Şanlı (2012)'nın, 380 yaşlı bireyle gerçekleştirdiği, başarılı bir yaşlanma için yaşlıların eğitim ihtiyaçlarını, cinsiyet, öğrenim durumu ve gelir düzeyinin ihtiyaç duyulan eğitim

konuları üzerindeki etkisini belirlemeyi ve yaşlıların yaşam kalitelerini yükseltebilmek için gerekli konulara ilişkin eğitim programlarının hazırlanmasına yönelik önerilerde bulunmayı amaçladığı araştırmada, yaşlı bireylerin başa çıkma ihtiyaçlarına ilişkin konulardaki eğitim ihtiyacının daha üst sırada yer aldığı, bunu topluma katkıda bulunma/katılma ihtiyacının takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özsungur (2018)'un, 60 yaş ve üzeri 912 katılımcı ile gerçekleştirdiği, yaşlı bireylerin başarılı yaşlanma düzeylerini, teknolojiyi kabul etme ve kullanım davranışlarını, teknolojiyi kabul etme ve kullanım davranışlarının başarılı yaşlanmaya etkisini, bu etki ve düzeylerin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılıklarını tespit etmeyi amaçladığı araştırmada başarılı yaşlanmanın alt boyutları ile eğitim, çalışma ve medeni durum, yaşama biçimi ve algılanan son bir aydaki sağlık durumu arasında anlamlı farklılıkların var olduğuna ulaşılmıştır.

Yetiş-Abalı (2020) bireylerin halk eğitim merkezlerindeki kurs ve etkinliklere katılımları ile başarılı yaşlanma durumları arasındaki ilişkiyi incelemek için 50 yaş ve üzeri kursiyerler ve kurslara katılmayan bireyler ile araştırma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonucunda; kurslara katılanların daha mutlu, daha aktif ve daha başarılı bir yaşlılık dönemi geçirirken, kurslara katılmayanların ise başarılı yaşlanma kavramına daha uzak oldukları, yaşam boyu öğrenmeyi destekler nitelikteki kursların başarılı yaşlanmaya olumlu katkılar sağladığı görülmüştür.

Işık, Tekin ve Çağaltay-Kayaoğlu (2021) tarafından, 40-65 yaş arasındaki bireylerle Sinop'ta gerçekleştirilen araştırmada, bireylerin başarılı yaşlanma durumlarını etkilemekte olan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bekar, lise-üniversite mezunu, çocuğu olan, aile bireyleri dışındaki kişilerle yaşayan ve ekonomik durumu iyi ve çok iyi olan bireylerin başarılı yaşlanma ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek olduğu; cinsiyet, yaş, yaşanılan yer ve çalışma durumunun bireylerin başarılı yaşlanma durumları üzerinde bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Yalçınkaya (2021)'nın huzurevinde kalan yaşlı bireylerin başarılı yaşlanma düzeyleriyle yaşam doyumlarının ilişkisini incelediği araştırmada, katılımcıların başarılı yaşlanma düzeyleri arttıkça yaşam doyumu düzeylerinin arttığı, yaşam doyumu düzeyleri arttıkça da başarılı yaşlanma düzeylerinin arttığı görülmüştür. Ayrıca iyi-orta seviyede maddi gelire sahip olmanın, yüksek eğitim düzeyine sahip olmanın, günlük rutinleri devam ettirmede yardıma ihtiyaç duymamanın ve en az haftada bir kere dışarıya çıkıyor olmanın yaşlı

bireylerin başarılı yaşlanma ve yaşam doyumu ölçeklerine ait puanlarını yükselttiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

2.3.2. Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin araştırmalar

Bu başlıkta yaşam boyu öğrenme üzerine gerçekleştirilmiş araştırmalara yer verilmiştir.

2.3.2.1. Yurt dışında gerçekleştirilen araştırmalar

Meerah ve arkadaşlarının (2011) Ulusal Malezya Üniversitesi'ndeki öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini inceledikleri araştırmada öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin güçlü olmadığına ulaşılmıştır. Kadınların yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin erkeklere göre daha güçlü olduğu bulunmuştur.

Narushima, Liu ve Diestelkamp (2013) tarafından, Kanada'da yaşlı yetişkinlerde yaşam boyu öğrenme ve esenlik arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla bir kamu sürekli eğitim programına katılan 60 yaş üzeri 699 birey ile bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, öğrenme süresi ile esenlik arasında pozitif bir ilişki olduğuna ulaşılmış ve bu bulgu, sağlığın teşviki ve geliştirilmesi stratejisi olarak uygun maliyetli ve erişilebilir öğrenme etkinliklerinin uygulanması gerektiğinin göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Feng ve Jih-Lian (2016)'ın, Çin'deki 276 öğretmen ile gerçekleştirdikleri, bilgi okuryazarlığının yaşam boyu öğrenme ve okul verimliliği üzerindeki etkilerini araştırdıkları araştırmada; bilgi okuryazarlığı ile yaşam boyu öğrenme, yaşam boyu öğrenme ile okul verimliliği ve bilgi okuryazarlığı ile okul verimliliği arasında ilişkiler olduğuna ulaşılmışlardır.

Kılıç (2018) Amerika Birleşik Devletlerinde yaşayan ileri yaştaki yetişkin bireylerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine katılma sebeplerini bulmak amacıyla nitel bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bir yaşam boyu öğrenme merkezindeki kurslara katılan 20 yetişkinden oluşan örnekleme, araştırmacı tarafından hazırlanan bir bilgi edinme formu uygulanmış ve katılımcıların zihinsel sağlıklarını korumak, sosyalleşme imkânı bulmak, kültürel gelişimlerini sürdürebilmek, ilgi alanlarına dair daha çok bilgi edinebilmek ve öğrenme

eylemini sevdikleri için, sadece yeni bir şeyler öğrenebilmek adına bu faaliyetlere katıldıklarına ulaşılmıştır.

Matsumoto-Royo ve arkadaşları (2021) tarafından Şili'deki 231 öğretmen adayıyla gerçekleştirilen çalışmada, uygulama temelli eğitim programının yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde etkisi incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda uygulama temelli öğretimin öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerini arttırdığı görülmüştür.

2.3.2.2. Yurt içinde gerçekleştirilen araştırmalar

Günüç, Odabaşı ve Kuzu (2012)'nin yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörleri ve faktörlerin ilişkilerini kuramsal olarak ortaya koymayı amaçladıkları derleme türündeki araştırmada, yaşam boyu öğrenme bileşenlerini oluşturan yapılar belirlenerek kuramsal bir yapı oluşturulmuştur. Bu yapı içerisinde yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen kültürel yapı, tutum, beceri, yeterlik, okuryazarlık, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi faktörler diğer bileşenlerle ilişkili olarak şemalaştırılmıştır.

Çetinkaya ve arkadaşlarının (2019), öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile mesleki doyumlarını çeşitli değişkenler açısından incelendikleri araştırmada, katılımcıların yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile görev yaptıkları kademe, mesleki kıdem ve yaşa göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin alt boyutlarının tamamında kadınların ortalamasının erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz ve Beşkaya (2018)'nin 164 eğitim yöneticisi ile gerçekleştirdikleri ve eğitim yöneticilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladıkları araştırmanın sonucunda; eğitim yöneticilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında pozitif yönde, orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Dağlı (2018) tarafından, orta yaştaki ve yaşlılık dönemlerindeki bireylerin yaşlılığa hazırlık için gerekli yaşam boyu öğrenme gereksinimlerinin ve yaşlılık algılarının belirlenmesi amacıyla Ankara'da ikamet etmekte olan 33 orta yaşlı ve 39 yaşlı katılımcıyla fenomenoloji deseniinde gerçekleştirilen bir nitel araştırmanın sonucunda; yaşlılığa hazırlık eğitimleri

kapsamında sunulabilecek eğitim programlarının gerontolojik ve androgojik varsayımlar çerçevesinde hazırlanabilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Akyol, Başaran ve Yeşilbaş (2018)'ın kursiyerlerin yaşam doyumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin araştırılmasını amaçladıkları çalışmanın sonuçlarına göre yaşam doyumu ile yaşam boyu öğrenme arasında zayıf düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Duymuş ve Sulak (2018) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, öğretmen adaylarının aldıkları eğitimin farklı değişkenler açısından yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etkisi incelenmiştir. Öğretmen adaylarının lisans eğitimlerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve okudukları bölüm değişkenlerine göre farklılaşmadığına ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Canatan ve Boz (2019) tarafından gerçekleştirilen, yerel yönetimlerce sunulan hayat boyu öğrenme kurslarına ve etkinliklerine yaşlıların katılmasının günlük yaşamdaki faydasının aktif yaşlanma bağlamında incelenmesinin amaçlandığı nitel araştırma, Ankara'nın üç ilçesindeki yaşlı lokallerinde verilen kurslara katılan, 60 yaş ve üzerindeki 40 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda, 60-64 yaş arasındaki bireylerin hayat boyu öğrenme etkinlik ve kurslarına daha fazla katıldıkları ve 60-64 yaş arası bireylerin öğrenim düzeylerinin daha yüksek olduğu bilgilerine ulaşılmıştır. Ayrıca kurslara ve etkinliklere katılımın, aktif yaşlanma bağlamında yaşlı bireylerin günlük yaşamlarını; sağlık, sosyal katılım, yaşam memnuniyeti, emeklilikte üretkenliğe devam, diğer kuşaklarla dayanışma ve sosyal sorumluluk gibi yönlerde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Akçay (2021)'ın yaşam boyu öğrenme merkezinde görev yapan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve yeterlikleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçladığı araştırmada, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin ve eğilimlerinin ortalamasının üstünde olduğu görülmüştür. Yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yaş, eğitim durumu, medeni durum, formasyon eğitimi, aile gelir seviyesi, çocuk sayısı, kıdem ve yöneticilik deneyimi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediğine ulaşılmıştır.

2.3.3. Literatür değerlendirme

Yukarıda verilen başarılı yaşılanma ile ilgili araştırmalarda bu kavramın; eğitim faaliyetlerine katılım, yaşılanmaya yönelik tutum, hastalıklardan ve engellilikten kaçınma, yüksek düzeyde fiziksel, bilişsel ve zihinsel işleve sahip olma, yaşama aktif bir şekilde katılma ve ruhsal olarak sonraki yaşama iyi uyum sağlama, finansal güvenlik, yaşılanan bir bedene uyum sağlama, aile ve kuşaklararası bakım, sosyal katılım, serbest zaman etkinlikleri, eğitim ihtiyacı ve yaşam doyumu gibi kavramlarla ilişkisinin incelendiğine ulaşılmıştır.

Yaşlı bireylerle gerçekleştirilen yaşam boyu öğrenme araştırmalarında; esneklik, zihinsel sağlığı koruma, sosyalleşme fırsatı yakalama, kültürel gelişimi devam ettirebilme, ilgi duyulan alanla ilgili daha detaylı bilgi edinebilme, öğrenmeye isteklilik, yaşlılık algıları ve aktif yaşılanma kavramları üzerinde durulmuştur.

Literatürdeki nitel ve nicel araştırmalara bakıldığında, bu iki kavramın da birçok değişkenle aralarındaki ilişkinin incelendiği, incelenen bazı kavramların benzerlik gösterdiği fakat hiçbir çalışmada doğrudan bu iki olgu arasındaki ilişkisinin incelenmediği görölmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın yöntemiyle ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın yöntemi

Araştırma, nicel araştırma yöntemleri genel tarama modellerinden ilişkisel tarama ile gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama araştırmaları değişkenlerin ilişkilerinin açığa çıkarılması ve düzeylerinin belirlenmesinde etkilidir (Büyüköztürk, vd., 2012: 23).

Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Kullanılan Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği doğrudan orta yaş ve üzeri bireyler için geliştirilmediğinden, bu gruba uygulanmasının uygun olup olmadığının belirlenmesi adına ilk bölümde 45 yaş ve üzeri katılımcılardan elde edilen veriler aracılığıyla ölçeğe doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. İkinci bölümde ise demografik değişkenler ile yaşam boyu öğrenme durumları arasındaki ilişkiler, demografik değişkenler ile başarılı yaşlanma durumları arasındaki ilişkiler ve başarılı yaşlanma durumları ile yaşam boyu öğrenme durumları arasındaki korelasyon incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın evreni ve örneklemi

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği'nin 45 yaş ve üzeri bireylere uygulanabilirliğinin incelendiği ilk bölüm olan pilot çalışmanın evrenini 45 yaş ve üzeri bireyler, ikinci bölümün evrenini 60 yaş ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Belirlenen evrenler içerisinden seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden uygun örneklem kullanılarak katılımcılara ulaşılmıştır. Uygun örnekleme katılımcılar araştırma için uygun, ulaşılması kolay ve gönüllü bireyler arasından seçilmektedir (Gravetter ve Forzano, 2012). Uygun örneklem yöntemiyle araştırmanın ilk bölümü için 313 katılımcıya ve ikinci bölümü için ise 433 katılımcıya (Tablo 2) ulaşılmıştır.

Tablo 2

Örneklemin Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzdelik Dağılımları

Değişkenler	Alt değişkenler	F	%
Yaş	60-72 yaş	379	87.5
	73-84 yaş	54	12.5
Cinsiyet	Kadın	235	54.3
	Erkek	198	45.7
Eğitim Durumu	İlkokul	12	2.8
	Ortaokul	23	5.3
	Lise	102	23.6
	Ön Lisans	95	21.9
	Lisans	174	40.2
	Yüksek Lisans	19	4.4
	Doktora	8	1.8
Medeni Durum	Bekar	103	23.8
	Evli	330	76.2
Ekonomik Durum	Düşük	35	8.1
	Orta	371	85.7
	Yüksek	27	6.2
Toplam		433	100

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan 433 bireyin %87.5'i 60-72 yaş aralığında, %54.3'ü kadın, %40.2'si lisans mezunu, %76.2'si evli ve %85.7'sinin ekonomik durumu orta düzeydedir.

3.3. Veri toplama araçları

Çalışmada katılımcılara bir kişisel bilgi formu ile Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği ve Başarılı Yaşlanma Ölçeği olmak üzere iki ölçek uygulanarak veriler toplanmıştır (Ek 1).

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Kişisel Bilgi Formu'nda katılımcılara cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum ve ekonomik durum soruları sorularak araştırma için gerekli demografik özelliklere dair bilgiler elde edilmiştir.

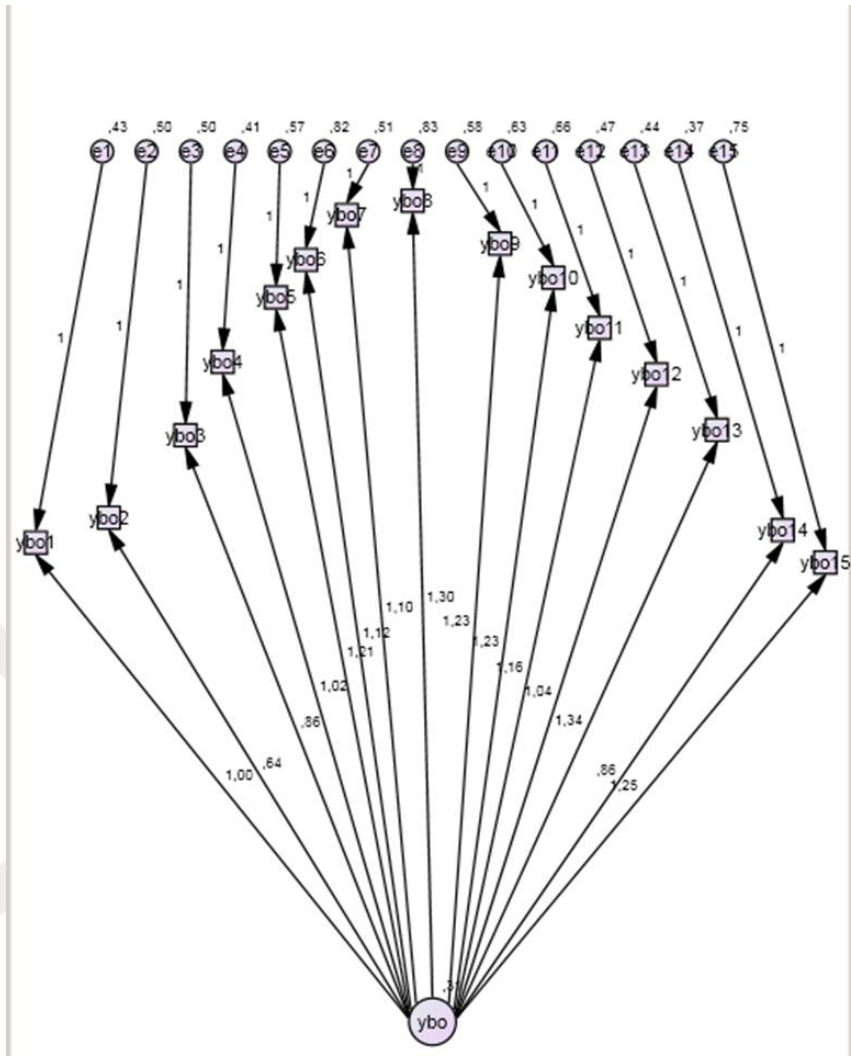
3.3.2. Başarılı yaşlanma ölçeği

Gary T. Reker'in (2009) Kanada'da geliştirdiği, Hazer ve Özsungur (2017)'un Türkçeye uyarladığı 10 ifadeli ölçek, sağlıklı yaşam biçimi ve sorunlarla mücadele etme alt boyutlarından oluşmaktadır. Bireylerin yedili likert tipindeki bu ölçekten alabilecekleri puan 10 ile 70 arasındadır ve puan arttıkça katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının da arttığı kabul edilmektedir. Katılımcılar sağlıklı yaşam biçimi alt boyutundan en az 3 ve en çok 21 puan; sorunlarla mücadele etme alt boyutundan en az 7 ve en çok 49 puan alabilmektedirler. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geliştirilmesi sürecinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Ankara'nın Çankaya ilçesinde, 60 yaş ve üzeri 510 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı (α) .85 olarak rapor edilmiş ve bu bulgudan hareketle ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmiştir. Ayrıca sağlıklı yaşama biçimi güvenirlik katsayısı .83 ve sorunlarla mücadele etme güvenirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur (Hazer ve Özsungur, 2017). Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı Sarıoğlu (2020)'nin araştırmasında .80, Kütmeç-Yılmaz (2020)'in araştırmasında .78, Kaçıra (2020)'nin araştırmasında .89 ve Ünal (2021)'in araştırmasında .90 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .89, sağlıklı yaşama biçimi alt boyutunun güvenirlik katsayısı .84 ve sorunlarla mücadele etme alt boyutunun ise .85'tir.

3.3.3. Yaşam boyu öğrenme ölçeği

Wielkiewicz ve Meuwissen (2014)'in geliştirdiği ve Engin, Kör ve Erbay'ın (2017) Türkçeye uyarladığı Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği 16 ifade olarak geliştirilmiş iken, Türkçeye uyarlama çalışmasında ölçeğin bir maddesi faktör dışı kaldığından ölçekten çıkarılmıştır ve 15 ifadeli, tek boyutlu bir ölçek elde edilmiştir. Bireylerin beşli likert tipindeki bu ölçekten alabilecekleri puan 15 ile 75 arasındadır. Ölçeğin Türkçe versiyonunun geliştirilmesi sürecinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 727 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .93 olarak rapor edilmiştir. Bu bulguya göre ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu ve bireylerin yaşam boyu öğrenme durumlarının belirlenmesi için kullanılabileceği belirtilmiştir (Engin, Kör ve Erbay, 2017). Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı Soykut-Gündoğar (2019)'ın araştırmasında .90, Çavuşoğlu ve Acar (2020)'in araştırmasında .86, Ocak ve Karakuyu (2022)'nin araştırmasında ise .85 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği (YBÖ)'nin orta yaş ve üzeri bireylere uygulanabilir olup olmadığının tespiti için 45 yaş ve üzeri 313 katılımcıyla gerçekleştirilen pilot çalışmanın Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .91 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın ikinci basamağında ise örneklem için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .92'dir.

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği'nin geçerliliğini tespit etmek amacıyla, 45 yaş ve üzeri 313 birey ile gerçekleştirilen pilot çalışma verilerine Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır ve modele ait uyum indeksi değerleri incelenmiştir ($\chi^2/sd=2.655$, RMSEA=0.073, RMR=0.045, NFI=0.894, TLI=0.914, CFI=0.930, IFI=0.931, RFI=0.869, AGFI=0.878, GFI=0.914). Literatür incelendiğinde, örneklem büyüklüğünün 250'den fazla olduğu durumda, $\chi^2/sd<5$, RMSEA<0.07, CFI>0.90, GFI>0.90, NFI-TLI>0.80 olması, model ile veri seti arasındaki uyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir (Byrne, 2011). Modele ait faktör analizinin sonucu Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği'ne ilişkin DFA sonucu

Şekil 1 incelendiğinde, Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği'nin tek faktörlü olduğu, faktör yüklerinin ise 0.37 ile 0.83 arasında değiştiği görülmektedir.

3.4. Veri toplama süreci

Araştırma için Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Ek 2). Uygulama öncesinde araştırmada kullanılan ölçeklerin geliştiricilerinden izin alınmıştır. Soru formu Google Forms aracılığıyla sosyal medya üzerinden erişilen

katılımcılara uygulanmıştır. Uygulama sürecinde gizlilik ilkesine bağlı kalınarak araştırma kapsamı dışında bilgi istenmemiş ve uygulamalar isimsiz olarak gerçekleştirilmiştir. Doldurulmuş olan soru formları ön incelemeden geçirilmiş ve gelişigüzel doldurulduğu düşünülen formlar analizlere dahil edilmemiştir. Veri toplama süreci sonunda araştırmanın birinci bölümü için 313 ve ikinci bölümü için 433 katılımcıya ait veri girişi yapılmıştır.

3.5. Verilerin analizi

Çalışmanın veri analizinde SPSS kullanılmıştır. Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği'nin, çalışma örneklemine uygunluğunun tespiti için pilot çalışma kapsamında toplanan verilere Doğrulayıcı Faktör Analizi uygulanmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerinin yüzdelik dağılımlarının belirlenmesi için frekans analizi gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin güvenilir olup olmadığının belirlenmesi adına Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ölçek puanlarının, demografik değişkenlere göre kıyaslanmasında ve birbirleri arasındaki ilişkilerin incelenmesinde kullanılacak olan analiz metotlarının tespiti için öncelikle verilerin dağılımlarının normalliği One Sample Kolmogorov-Smirnov (K-S) Testi'yle incelenmiştir. Katılımcıların Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği puanlarına ve Başarılı Yaşlanma Ölçeği puanlarına ilişkin K-S Testi ve güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına ve Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına İlişkin K-S Testi ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	K-S Testi (p)	Cronbach Alpha
Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği	15	.000	.921
Başarılı Yaşlanma Ölçeği	10	.000	.894
(BYÖ) Sağlıklı Yaşam Biçimi	3	.000	.840
(BYÖ) Sorunlarla Mücadele Etme	7	.000	.852

**p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, her iki ölçeğin toplam puanlarının ve alt boyut puanlarının K-S Testi sonuçlarına göre normal dağılmadığı ($p<0.05$), Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayılarının ise .80’den büyük ve yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Veriler normal dağılıma sahip olmadıkları için, çalışmada parametrik olmayan analiz yöntemleri uygulanmıştır. Ölçek puanlarının yaş, cinsiyet ve medeni duruma göre karşılaştırılmasında Mann Whitney U (MWU) Testi; eğitim durumu ve ekonomik duruma göre karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H (KWH) Testi; ölçekler arasındaki ilişkinin incelenmesinde Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı analizi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bulgular bölümünde, verilerin istatistiksel analizlerinin sonuçları ve yorumları sunulmuştur.

4.1. Birinci alt probleme ait bulgular

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının ne düzeyde olduğuna dair bilgi veren tanımlayıcı istatistikler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek	N	X	SS	Medyan	Alınan min. puan	Alınan max. puan
Yaşam Boyu Öğrenme	433	59.12	9.885	61	26	75

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların bu ölçekten aldıkları en düşük puanın 26, en yüksek puanın ise 75 olduğu görülmektedir. Ölçek ortalaması 59.12'dir ve bu değer ölçek orta puanının (61) çok az altında ve orta puana yakındır. Buna göre çalışmaya katılan bireylerin yaşam boyu öğrenme durumlarının orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

4.2. İkinci alt probleme ait bulgular

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum ve ekonomik duruma göre karşılaştırılması aşağıdaki gibidir.

4.2.1. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, yaşlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının yaşlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Yaş	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Yaşam Boyu	60-72	379	212.24	8429.500	.036
Öğrenme Puanı	73-84	54	250.40		

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların yaşam boyu öğrenme puanları yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($u=8429.500$; $p<0.05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde, bu farklılığın 73-84 yaş arasındaki katılımcıların lehine olduğu tespit edilmiştir.

4.2.2. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Yaşam Boyu	Kadın	235	218.84	22833.000	.739
Öğrenme Puanı	Erkek	198	214.82		

Toplam	433
--------	-----

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların yaşam boyu öğrenme puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($u=22833.000$; $p>0.05$).

4.2.3. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, eğitim durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait KWH Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Yaşam Boyu Öğrenme Puanı	İlkokul	12	143.38	6	15.531	.017
	Ortaokul	23	140.07			
	Lise	102	210.52			
	Ön Lisans	95	227.39			
	Lisans	174	228.45			
	Yüksek Lisans	19	227.53			
	Doktora	8	233.81			
	Toplam	433				

Tablo 7’ye göre, katılımcıların yaşam boyu öğrenme puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (x^2 : 15.531; sd :6; $p<0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunun tespiti için Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. İlkokul-lise, ilkokul-ön lisans, ilkokul-lisans, ilkokul-yüksek lisans, ortaokul-lise, ortaokul-ön lisans, ortaokul-lisans ve ortaokul-yüksek lisans mezunları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Yani lise, ön lisans, lisans ve yüksek lisans mezunlarının yaşam

boyu öğrenme durumları ilkökul ve ortaokul mezunlarından daha yüksektir. İlkokul-ortaokul, ilkökul-doktora, ortaokul-doktora mezunları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Ayrıca, lise ve üzeri gruplar arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

4.2.4. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, medeni durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının medeni durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Yaşam Boyu Öğrenme Puanı	Bekar	103	234.22	15221.000	.109
	Evli	330	211.62		
	Toplam	433			

Tablo 8 incelendiğinde, katılımcıların yaşam boyu öğrenme puanları medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($u=15221.000$; $p>0.05$).

4.2.5. Katılımcıların yaşam boyu öğrenme ölçeği puanlarının, ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının ekonomik durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanlarına Ait KWH Testi Sonuçları

	Ekonomik Durum	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Yaşam Boyu Öğrenme Puanı	Düşük	35	243.04	2	1.692	.429
	Orta	371	214.37			
	Yüksek	27	219.39			
	Toplam	433				

Tablo 9'a göre, katılımcıların yaşam boyu öğrenme puanları ile ekonomik durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (χ^2 : 1.692; sd:2; $p>0.05$).

4.3. Üçüncü alt probleme ait bulgular

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının ne düzeyde olduğuna dair bilgi veren tanımlayıcı istatistikler Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek	N	X	SS	Medyan	Alınan min. puan	Alınan max. puan
Başarılı Yaşlanma	433	62.80	6.468	64	22	70
Sağlıklı Yaşam Biçimi	433	19.12	2.226	20	3	21
Sorunlarla Mücadele Etme	433	43.68	4.722	44	15	49

Tablo 10 incelendiğinde, katılımcıların bu ölçekten aldıkları en düşük puanın 22, en yüksek puanın ise 70 olduğu görülmektedir. Ölçek ortalaması 62.80'dir ve bu değer ölçek orta

puanının (64) çok az altında ve orta puana yakındır. Buna göre katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

4.4. Dördüncü alt probleme ait bulgular

Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum ve ekonomik duruma göre karşılaştırılması aşağıdaki gibidir.

4.4.1. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, yaşlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının yaşlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Yaş	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Başarılı Yaşlanma Puanı	60-72	379	216.20	9928.000	.722
	73-84	54	222.65		
Sağlıklı Yaşam Biçimi	60-72	379	216.20	9930.500	.716
	73-84	54	222.60		
Sorunlarla Mücadele Etme	60-72	379	216.29	9962.500	.752
	73-84	54	222.01		
Toplam		433			

Tablo 11 incelendiğinde, katılımcıların başarılı yaşlanma puanları, sağlıklı yaşam biçimi puanları ve sorunlarla mücadele etme puanları yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($u=9928.000$, $u=9930.500$, $u=9962.500$; $p>0.05$).

4.4.2. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, cinsiyetlerine göre karşılaştırılması

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının cinsiyetlerine göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Başarılı Yaşlanma Puanı	Kadın	235	217.73	23094.000	.895
	Erkek	198	216.14		
Sağlıklı Yaşam Biçimi	Kadın	235	224.60	21480.000	.154
	Erkek	198	207.98		
Sorunlarla Mücadele Etme	Kadın	235	215.57	22930.000	.795
	Erkek	198	218.69		
Toplam		433			

Tablo 12 incelendiğinde, katılımcıların başarılı yaşlanma puanları, sağlıklı yaşam biçimi puanları ve sorunlarla mücadele etme puanları cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($u=23094.000$, $u=21480.000$, $u=22930.000$; $p>0.05$).

4.4.3. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, eğitim durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının eğitim durumlarına karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait KWH Testi Sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Başarılı Yaşlanma Puanı	İlkokul	12	203.29	6	6.722	.347
	Ortaokul	23	171.26			
	Lise	102	224.32			
	Ön Lisans	95	228.52			
	Lisans	174	217.72			
	Yüksek Lisans	19	204.74			
	Doktora	8	152.50			
Sağlıklı Yaşam Biçimi	İlkokul	12	196.33	6	8.181	.225
	Ortaokul	23	214.89			
	Lise	102	230.02			
	Ön Lisans	95	225.50			
	Lisans	174	214.13			
	Yüksek Lisans	19	186.03			
	Doktora	8	123.06			
Sorunlarla Mücadele Etme	İlkokul	12	204.58	6	8.114	.230
	Ortaokul	23	155.09			
	Lise	102	223.12			
	Ön Lisans	95	228.51			
	Lisans	174	218.60			
	Yüksek Lisans	19	215.26			
	Doktora	8	168.31			
	Toplam	433				

Tablo 13'e göre, katılımcıların başarılı yaşlanma puanları, sağlıklı yaşam biçimi puanları ve sorunlarla mücadele etme puanları ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (χ^2 :6.722, χ^2 :8.181, χ^2 :8.114; sd:6; $p>0.05$).

4.4.4. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, medeni durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının medeni durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait MWU Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	Sıra Ortalamaları	u	p
Başarılı Yaşlanma Puanı	Bekar	103	221.26	16556.000	.691
	Evli	330	21567		
Sağlıklı Yaşam Biçimi	Bekar	103	218.10	16881.500	.916
	Evli	330	216.66		
Sorunlarla Mücadele Etme	Bekar	103	221.24	16558.000	.692
	Evli	330	215.68		
Toplam		433			

Tablo 14 incelendiğinde, katılımcıların başarılı yaşlanma puanları, sağlıklı yaşam biçimi puanları ve sorunlarla mücadele etme puanları medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($u=16556.000$, $u=16881.500$, $u=16558.000$; $p>0.05$).

4.4.5. Katılımcıların başarılı yaşlanma ölçeği puanlarının, ekonomik durumlarına göre karşılaştırılması

Katılımcıların başarılı yaşlanma durumlarının ekonomik durumlarına göre karşılaştırılmasına ait bulgular Tablo 15’te yer almaktadır.

Tablo 15

Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanlarına Ait KWH Testi Sonuçları

	Ekonomik Durum	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Başarılı Yaşlanma Puanı	Düşük	35	191.94	2	3.128	.209
	Orta	371	217.07			
	Yüksek	27	248.46			
Sağlıklı Yaşam Biçimi	Düşük	35	191.16	2	2.535	.282
	Orta	371	217.81			
	Yüksek	27	239.31			
Sorunlarla Mücadele Etme	Düşük	35	191.53	2	2.898	.235
	Orta	371	217.32			
	Yüksek	27	245.69			
	Toplam	433				

Tablo 15'e göre, katılımcıların başarılı yaşlanma puanları, sağlıklı yaşam biçimi puanları ve sorunlarla mücadele etme puanları ile ekonomik durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (χ^2 : 3.128, χ^2 : 2.535, χ^2 : 2.898; sd:6; $p>0.05$).

4.5. Beşinci alt probleme ait bulgular

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasındaki ilişkiye ait bulgular Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16

Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Puanları ile Başarılı Yaşlanma Ölçeği Puanları Arasındaki Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı

	Başarılı Yaşlanma Puanları	Yaşam Boyu Öğrenme Puanları
r	1.000	.543**
p	.	.000

Başarılı Yaşlanma Puanları	N	433	433
Yaşam Boyu Öğrenme Puanları	r	.543**	1.000
	p	.000	.
	N	433	433

**p<.01

Tablo 16'ya göre, katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=.543$; $p<0.01$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve tartışma

Bu bölümde, analizlerin oluşturduğu bulgulardan hareketle elde edilen sonuçların literatür ışığında tartışılmasına, yorumlanmasına ve sonuçlandırılmasına yer verilmiş, ardından bu sonuçlara dayalı olarak öneriler sunulmuştur.

Araştırmada, 60 yaş ve üzeri bireylerin yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumlarını incelemek ve aralarındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Buna ek olarak çalışmada, bireylerin başarılı yaşlanma durumları ve yaşam boyu öğrenme durumlarının demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılan yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme durumlarının orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Meerah ve arkadaşları (2011) öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin güçlü olmadığına, Duymuş ve Sulak (2018) öğrencilerin eğilimlerinin orta düzeyde olduğuna ve Akçay (2021) yaşam boyu öğrenme merkezinde görev yapan öğretmenlerin eğilimlerinin ortalamanın üstünde olduğuna ulaşmışlardır. Literatürdeki yaşam boyu öğrenme çalışmalarında farklı örneklemeler için farklı sonuçlara ulaşıldığı ve araştırmaların örneklemelerinin genellikle öğrenci, kursiyer ve öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Bu durumun yaşam boyu öğrenme olgusunun eğitim bilimleri ile arasındaki bağdan ve yetişkinlerin ya da doğrudan yaşlıların yaşam boyu öğrenme durumlarını ölçen bir ölçeğin var olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bireylerin yaşam boyu öğrenme düzeyleri yaşlarına göre incelendiğinde 73-84 yaş arasındaki katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumlarının, 60-72 yaş arası katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüştür. Çetinkaya ve arkadaşları (2019) ve Akçay (2021) gerçekleştirdikleri çalışmalarda yaşam boyu öğrenme eğiliminin yaşa göre farklılaşmadığına ulaşmışlardır. Canatan ve Boz (2019) ise 60 yaş ve üzeri bireyler ile gerçekleştirdikleri araştırmada 60-64 yaş arasındaki bireylerin hayat boyu öğrenme etkinlik ve kurslarına daha fazla katıldıklarını tespit etmişlerdir. Günüş, Odabaşı ve Kuzu (2012) derleme türünde gerçekleştirdikleri çalışmada, yaşam boyu öğrenmenin her ne kadar

beşikten mezara öğrenme süreci olsa da her yaş döneminde farklı şekillerde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları eğitim durumlarına göre incelendiğinde lise ve üzeri düzeyde eğitim alan katılımcıların durumlarının ortaokul ve altında eğitim alan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, katılımcıların yaşamlarının önceki dönemlerinde de yaşam boyu öğrenme düzeylerinin yüksek olmasından ya da katılımcıların emeklilik sonrası serbest zamanlarını değerlendirme, yarım kalan eğitim hayatlarını sürdürme isteği gibi nedenlere bağlı olarak eğitim düzeylerini yükseltmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Fakat, doktora mezunlarının diğer gruplar üzerinde yaşam boyu öğrenme durumu kapsamında herhangi bir avantajlarının olduğu görülmemiştir. Canatan ve Boz (2019) çalışmalarında, hayat boyu öğrenme etkinlik ve kurslarına daha fazla katılanların eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğuna ulaşmışlardır. Akçay (2021) ise yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermediğini belirtmiştir.

Katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları cinsiyetlerine, medeni durumlarına ve ekonomik durumlarına göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Meerah ve arkadaşları (2011) kadın öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha güçlü olduğunu, Çetinkaya ve arkadaşları (2019) da yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin alt boyutlarının tamamında kadınların ortalamasının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca, Akçay (2021) yaşam boyu öğrenme eğiliminin medeni durum değişkenine göre farklılık göstermediğine ulaşmıştır.

Çalışmaya katılan yaşlı bireylerin başarılı yaşlanma durumlarının orta düzeyde olduğu ve bireylerin başarılı yaşlanma durumlarının belirlenen demografik değişkenlere göre incelendiğinde kategoriler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Kırac ve Eroğlu (2019)'da cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve gelir durumu ile başarılı yaşlanma ortalaması arasında anlamlı bir fark tespit etmemişlerdir. Aydın ve Aydın-Sayılan (2022)'in çalışmasında da başarılı yaşlanmanın sosyodemografik özelliklerden etkilenmediği sonucu elde edilmiştir. Bu sonuçlar, bu çalışmayı destekler niteliktedir. Işık, Tekin ve Çağaltay-Kayaoğlu (2021) ise gerçekleştirdikleri çalışmada bekar, lise-üniversite mezunu, ekonomik durumu iyi ve çok iyi olan bireylerin başarılı yaşlanma ölçeği puan ortalamalarının daha yüksek olduğuna; cinsiyet ve yaşın bireylerin başarılı yaşlanma durumları üzerinde bir etkisinin olmadığına ulaşmışlardır. Demografik bilgiler ile başarılı yaşlanma arasında anlamlı bir fark bulunamamasının, yaşlı bireylerin başarılı bir yaşlanmaya sahip olmasalar dahi kendilerinin başarılı yaşlandıklarını algılamaları ve

değerlendirmelerini cinsiyet ya da eğitim durumu gibi faktörleri göz önünde bulundurarak yapmaktan ziyade, daha öznel yapımlarından kaynaklandığı düşünülmektedir (Amin, 2017, Cromley, 2015, Fagerström ve Aartsen, 2013'ten aktaran Yüksel, Akgün ve Öztürk, 2021).

Çalışmanın temel amacı olan, katılımcıların yaşam boyu öğrenme durumları ile başarılı yaşlanma durumları arasındaki ilişki incelendiğinde, aralarında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Yaşam boyu öğrenme ve başarılı yaşlanma birbiri ile yakından ilişkili iki kavramdır. Bu durumun dayanak noktasını Aktivite ve Süreklilik Kuramları oluşturmaktadır (Dağlı, 2018). Aktivite Kuramı, bireylerin başarılı yaşlanabilmeleri için, yaşlılık dönemini aktif olarak geçirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır (Gönüllü, 2022). Kurama göre, aktif yaşlılar, aktif olmayan yaşlı bireylere göre daha iyi uyum göstermekte ve daha çok tatmin olmaktadır (Kalinkara, 2016, s. 28). Süreklilik Kuramı ise Aktivite Kuramı'nın detaylandırılmış halini temsil etmekte, yetişkin gelişiminin sürekliliğini vurgulamaktadır (Atchley, 1971'den aktaran Akçay, 2011). Bu kurama göre, bireyler yetişkinlik sürecinde edindikleri birtakım alışkanlık, beceri, ilişki ve tercihleri yaşlılık döneminde de sürdürme eğilimi göstermektedirler (Onur, 2006). Tanımlardan da anlaşılacağı üzere, iki yaşlanma kuramının da yaşam boyu öğrenmenin süreklilik ögesi ile paralel bir yaklaşım geliştirdiği görülmektedir (Dağlı, 2018). Öğrenme faaliyetlerinin devamlılığı, bireylerin hayatın olağan akışında karşılaştıkları gelişmelere ve değişimlere uyum sağlamalarına ve yaşam kalitelerinin artmasına yardımcı olması nedeni ile başarılı yaşlanma açısından olumlu bir etkidir (Yetiş-Abalı, 2020). Buradan hareketle, başarılı yaşlanmanın yaşam boyu öğrenmenin yararlarını vurguladığı da görülmektedir ve buna bağlı olarak aralarında önemli bir bağ olduğunu söylemek mümkündür (Balog, 2018). Bu araştırmanın sonucunda bu iki kavram arasında orta düzeyde bir ilişkinin çıkmış olmasının ise, bireylerin yaşlılık dönemlerinde katılım gösterebilecekleri yaşlılara yönelik yaşam boyu öğrenme faaliyetlerinin sayısının fazla olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Bu başlıkta, araştırma sonuçları göre çeşitli öneriler sunulmuştur.

5.2.1. Araştırma sonuçlarına yönelik öneriler

Sonuçlardan hareketle;

- Yaşam boyu öğrenme durumu ve başarılı yaşlanma durumu arasında anlamlı bir ilişkinin var olması nedeniyle bireylerin başarılı yaşlanması ve dolayısıyla toplumun başarılı yaşlanması adına yaşlılığa hazırlık sürecinde olan bireyler ve yaşlı bireyler için yaşam boyu öğrenme politikaları geliştirilebilir.
- Bu politikaların planlanması, geliştirilmesi ve uygulanması gibi süreçlerde eğitimciler ve gerontologlar birlikte rol alabilirler.
- Farklı yaş grupları için ihtiyaçları doğrultusunda birbirinden farklı yaşam boyu öğrenme programları geliştirilebilir.

5.2.2. Gelecek araştırmalara yönelik öneriler

- Yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme durumlarını ölçen yeni bir ölçek geliştirilebilir.
- Başarılı yaşlanma ile yaşam boyu öğrenme ilişkisini inceleyen çeşitli nitel araştırmalar yapılabilir.
- Yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine katılım öncesi ve daha sonrasının başarılı yaşlanma algılarına etkisini karşılaştıran çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Yaşlı bireylerin yaşam boyu öğrenme düzeylerinin nasıl arttırılabilineceğine ilişkin araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Yaşlı bireylerin başarılı yaşlanma düzeylerinin nasıl arttırılabilineceğine ilişkin araştırmalar gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akçay, P. (2021). Yaşam boyu öğrenme merkezi öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilim ve yeterlikleri (İSMEK örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 246-266. doi: 10.33418/ataunikkefd.828696
- Akçay, R. C. (2011). *Yaşlılık kavramlar, kuramlar ve yaşlılığa hazırlık*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Akyol, B., Başaran, R. ve Yeşilbaş, Y. (2018). Halk eğitim merkezlerine devam eden kursiyerlerin yaşam doyum düzeyleri ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (48), 301-324. doi: 10.21764/maeuefd.412680
- Amin, I. (2017). Perceptions of successful aging among older adults in Bangladesh: an exploratory study. *Journal Cross Cultural Gerontology*, 32, 191-207. doi: 10.1007/s10823-017-9319-3
- Arpacı, F. (2014). *Farklı boyutlarıyla yaşlılık*. Ankara: Türkiye Emekliler Derneği Eğitim ve Kültür Yayınları.
- Aydın, A. ve Aydın-Sayılan, A. (2014). Aktif yaşlanma ile yaşam boyu öğrenme arasındaki ilişkiye teorik bir bakış. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 4(2), 76-81. Erişim adresi: <https://www.ijses.org/index.php/ijses/article/view/129>
- Aydın, A. ve Aydın-Sayılan, A. (2022). 65 yaş ve üstü bireylerin sosyal dışlanma ile başarılı yaşlanma durumları arasındaki ilişki. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 15(2), 52-56. doi: 10.46414/yasad.1184822
- Balog, N. (2018). *Older adults and successful aging: the effects of lifelong learning*. (Yüksek Lisans Tezi, Youngstown State University). Erişim adresi: https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=ysu1527019677357409&disposition=inline
- Baltes P. B. ve Baltes, M. M, (1990). Psychological perspectives on successful aging: The model of selective optimization with compensation. P.B. Baltes ve M.M. Baltes (Ed.). *Successful aging: Perspectives from the behavioral sciences* (ss. 1-35). Cambridge, UK: Cambridge University Press.

- Budak, B. (2020). *60+ Tazelenme Üniversitesi öğrencilerinin başarılı yaşlanma durumlarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 638895).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, E. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5. Baskı) Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (2011). *Structural equation modeling with AMOS basic concepts, applications, and programming*. New York: Routledge.
- Canatan, Ü. (2018). *Yerel yönetim örneğinde hayat boyu öğrenme uygulamalarının aktif yaşlanmanın desteklenmesindeki rolü* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 504648).
- Canatan, Ü. ve Boz, H. (2019). Hayat boyu öğrenme etkinliklerine katılımın aktif yaşlanmanın desteklenmesindeki rolü. *Turkish Studies Social Sciences*, 14(3), 343-363. doi: 10.29228/TurkishStudies.22541 ISSN: 2667-5617
- Cankurtaran, M. (2005, Eylül). *Yaşlılık, yaşlanma mekanizmaları, antiaging ve yaşam tarzı değişiklikleri*. 7. Ulusal İç Hastalıkları Kongresi. Pine Beach Resort, Antalya.
- Caron, C. M. (2005). *A conceptual framework for community interventions in successful aging*. (Yüksek Lisans Tezi), Ottawa: Ottawa Üniversitesi. doi: <http://dx.doi.org/10.20381/ruor-9068>
- Carstensen, L. L., Isaacowitz, D. M. ve Charles, S. T. (1999). Taking time seriously: A theory of socioemotional selectivity. *American Psychologist*, 54(3), 165-181. doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.3.165>
- Ceylan, H. (2015). *Modern hayat ve yaşlılık*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çakmak, R. (2021). *Başarılı yaşlanma ile travmatik yaşantılar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 696240).
- Çavuşoğlu, G. ve Acar, K. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile yaşam boyu öğrenme düzeyleri arasındaki ilişki. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 207-220. doi: 10.17155/omuspd.819058
- Çetin, F. (2019). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin öğrenme yaklaşımları ve özyeterlik ile ilişkisinin incelenmesi* (Sakarya Üniversitesi

- örneği*) (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 614965).
- Çetinkaya, B., Gülaçtı, F., Çiftçi, Z. ve Kağan, M. (2019). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ve mesleki doyumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 809-823. doi: 10.24315/tred.529759
- Dağlı, Y. (2018). *Orta yaş ve yaşlı bireylerin yaşlılık dönemine ilişkin algılarının ve yaşam boyu öğrenme ihtiyaçlarının değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 504045).
- Demir-Çelebi, Ç. (2020). *Başarılı yaşlanma ve Türkiye için bir program denemesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 608324).
- Demirdağ, S. (2022). *Çalışan kadınların yaşam boyu öğrenme eğilimi bağlamında yetişkin eğitimi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 791500).
- Demirel, K. M. (2019). *Yaşlılıkta karşılaşılan uyum güçlükleri ile başarılı yaşlanma arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 691300).
- Diker-Coşkun, Y. ve Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/87299>
- Dirik, Ş. (2021). *Türkiye’de yaşam boyu öğrenme açısından yerel yönetimlerin rolü: İSMEK örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 684816).
- Duymuş, Y. ve Sulak, S. (2018). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri üzerinde lisans, eğitimi, cinsiyet ve bölümün etkisi, *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3(2), 58-74. doi: 10.29250/sead.427723
- Elfert, M. (2015). UNESCO, the faure report, the delors report, and the political utopia of lifelong learning. *European Journal of Education*, 50(1), 88-100. doi:10.1111/ejed.12104
- Engin, M., Kör, H. ve Erbay, H. (2017). Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği Türkçe uyarlama çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(4), 1561-1572. Erişim adresi: <https://acikerisim.kku.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12587/1254>

- Feng, L. ve Jih-Lian, H. A. (2016). Effects of teachers' information literacy on lifelong learning and school effectiveness. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 12(6), 1653-1663. doi: 10.12973/eurasia.2016.1575a
- Gönüllü, C. (2022). Aktivite kuramı çerçevesinde yaşlıların eğitimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 56, 26-35. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2443397>
- Gözcü, F. (2018). İnovasyon temelli bilgi ekonomisinin can damarı: Yaşam boyu öğrenme. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi (BEST Dergi)*, 2(2), 93-108. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/624950>
- Gravetter, J. F. ve Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences*. (4. Baskı). USA: Linda Schreiber-Ganster.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2013). Yaşam boyu öğrenme nedir? kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/192264>
- Güneş, F. ve Deveci, T. (2020). *Yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Günüç, S., Odabaşı, H. F. ve Kuzu, A. (2012). Yaşam boyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223340>
- Gür-Erdoğan, D. (2014). *Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerine etki eden faktörler* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 384700).
- Hablemitoğlu, Ş. ve Özmete, E. (2010). *Yaşlı refahı-yaşlılar için sosyal hizmet*. Ankara: Kilit Yayınları.
- Havighurst, R. J. (1961). Successful aging. *The Gerontologist*, 1(1), 8-13.
- Havighurst, R. J. (1963). Successful aging. processes of aging. *Social and Psychological Perspectives*, 1, 299-320.
- Hazer, O. ve Ateşoğlu, L. (2019). Yaşlılarda sağlık okuryazarlığının başarılı yaşlanma üzerine etkisi: Ankara ili örneği. N. Akdemir (Ed). *Geriatri ve Gerontolojiye Disiplinlerarası Yaklaşım*. (1. Baskı). (ss. 48-56). Ankara: Türkiye Klinikleri.

- Hazer, O. ve Özsungur, F. (2017). Başarılı Yaşlanma Ölçeği (BYÖ) Türkçe versiyonu, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 4, 184-206. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/398440>
- Hewstone, M., Fincham, D. F. ve Foster, J. (2005). Adolescence and adulthood. M. Hewstone, D. F. Fincham, ve J. Foster (Ed.). *Psychology*. Wiley: UK.
- Işık, A., Tekin, N. ve Çağaltay-Kayaoğlu, S. (2021). Yetişkin bireylerin başarılı yaşlanma durumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Sinop ili örneği. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(4), 1403-1419. doi: 10.33417/tsh.911047
- İlik, B. ve İçağasıoğlu-Çoban, A. (2021). *Yaşlılık ve sosyal hizmetler*. Ankara: Sağlık ve Sosyal Yardım Vakfı.
- Kaçıra, E. N. (2020). *Yaşlı bireylerde kişilik özellikleri başarılı yaşlanma ve ego bütünlüğünün psikolojik uyum üzerindeki etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 649689).
- Kahriman, C. (2021). *Turist rehberlerinin yaşam boyu öğrenme eğilim ve yeterlikleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 634405).
- Kalınkara, V. (2016). *Temel gerontoloji: yaşlılık bilimi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Kavtelek, C. (2014). *Hayat boyu öğrenme kurum yöneticilerinin hayat boyu öğrenmeye ilişkin algıları ve görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 372234).
- Keskinkılıç-Kara, B. (2020). Hayat boyu öğrenmenin amacı, kapsamı ve tarihsel gelişimi. F. Ereş (Ed.). *Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme* (ss. 95-108). Ankara: Pegem Akademi.
- Kılıç, Ç. (2018). Amerika’da yetişkinleri eğitim ortamına geri döndüren sebepler nelerdir?. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(64), 65-80. doi: 10.16992/ASOS.13220
- Kıraç, R. ve Eroğlu, E. (2019, Eylül). *Başarılı yaşlanma ile geriatrik depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırma*. 2. Uluslararası Erciyes Bilimsel Araştırmalar Kongresi, Kayseri. Erişim adresi: <https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-detay&alan=benzer&secenek=keywords&Id=AW5CajnnyZgeuuwfeJ8c>

- Kim, S. H. ve Park, S. (2017). A meta-analysis of the correlates of successful aging in older adults. *Research of Aging*, 39(5), 657-677. doi: 10.1177/0164027516656040
- Kolland, F. (2017). Eğitimsel gerontoloji yaşlanan toplumlarda yaşam boyu öğrenme (Çev. M. Durak). İ. Tufan ve M. Durak (Ed.). *Gerontoloji*. (1. Cilt). (ss. 89-106). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kütmeç-Yılmaz, C. (2020). Yaşlı bireylerde yerinde yaşlanma ile başarılı yaşlanma ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 20(3), 38-48. Erişim adresi: <https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2020/12/5-Yasli-Bireylerde-Yerinde-Yaslanma-ile-Basarili-Yaslanma-ve-Yasam-Doyumu-Arasindaki-Iliskinin-Belirlenmesi.pdf>
- Lehr, U. (1994). *Yaşlanmanın Psikolojisi* (Çev. N. Eryar). İstanbul: Bilimsel ve Teknik Yayınları Çeviri Vakfı.
- Martinson, M. ve Berridge, C. (2015). Successful aging and its discontents: a systematic review of the social gerontology literature. *The Gerontologist*, 55(1), 58-69. doi: DOI: 10.1093/geront/gnu037
- Matsumoto-Royo, K., Ramírez-Montoya, M. S. ve Conget, P. (2021). Opportunities to develop lifelong learning tendencies in practice-based teacher education: getting ready for education 4.0. *Future Internet*, 13(11), 292. doi: 10.3390/fi13110292
- McLaughlin, S. J., Jette, A. M. ve Connell, C. M. (2012). An examination of healthy aging across a conceptual continuum: prevalence estimates, demographic patterns, and validity. *Journal of Gerontology: Medical Sciences*, 67(7), 783-789. doi: 10.1093/gerona/glr234
- Meerah, T. S. M., Lian, D. K. C., Osman, K., Zakaria, E., Iksan, Z. H. ve Soh, T. M. T. (2011). Measuring life-long learning in the Malaysian Institute of Higher Learning context. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 18, 560–564. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.05.082>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014). *Türkiye hayat boyu öğrenme strateji belgesi ve eylem planı*. Erişim adresi: http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_04/20025555_hbostratejibelgesi_2014_2018.pdf

- Narushima, M., Liu, J. ve Diestelkamp, N. (2013). The association between lifelong learning and psychological well-being among older adults: implications for interdisciplinary health promotion in an aging society. *Activities, Adaptation & Aging*, 37, 239–250. doi: 10.1080/01924788.2013.816834
- Ocak, G. ve Karakuyu, A. (2022). Investigation of the relationship between lifelong learning and epistemological beliefs of associate degree students'. *Participatory Educational Research (PER)*, 9(2), 136-149. doi: 10.17275/per.22.33.9.2
- Oğlak, S. ve Canatan, A. (2020). Yaşam boyu öğrenme ve aktif yaşlanma bakış açısından üçüncü yaş üniversiteleri: iyi uygulama örnekleri. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 13(2), 131-141. doi: 10.46414/yasad.726075
- Onur B. (2006). *Gelişim psikolojisi/ yetişkinlik yaşlılık ölüm*. (7. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101–121. Erişim adresi: <http://bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/116-164-1-SM.pdf>
- Özdemir, Ü. N. (2019). Geçmişten günümüze Cicero ile yaşlılık. *Sosyoloji Dergisi*, 40, 281-290. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/903618>
- Özdemirhan, T., Şenlik, Z. B. ve Şimşek, A. Ç. (2020). Sağlıklı aktif başarılı yaşlanma. *Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Dergisi*, 1(1), 51-57.
- Özmete, E. (2012). Yaşlanırken: başarılı yaşlanma. *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Biz Bir Aileyiz Dergisi*, 1-5. Erişim adresi: file:///C:/Users/%C3%B6zgen/Downloads/BASARILI_YASLANMA_biz_bir_aileyiz_dergis.pdf
- Özoğlu, C. (2019). *Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin dijital okuryazarlıkları ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 607777).
- Özsungur, F. (2018). *Yaşlıların teknoloji kabul ve kullanım davranışlarının başarılı yaşlanma üzerindeki etkilerinin analizi: Adana ili örneği* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 531791).

- Paggi, M. E. ve Jopp, D. S. (2015). Outcomes of occupational self-efficacy in older workers. *International Journal of Aging & Human Development*, 80(4), 357-78. doi: 10.1177/0091415015607640
- Peck, B. T. (1996). European lifelong learning initiatives. *Phi Delta Kappan*, 77(9), 645–647.
- Pfeiffer, E. (1977). Psychopathology and social pathology. J. E. Birren ve K. W. Schaie (Ed.), *Handbook of psychology of aging* (ss. 650-671). New York: Van.
- Pongratz, E. M. (1996). *Lifelong learning in young adult literature* (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations and Theses veri tabanından erişildi. (UMI No: 304315812).
- Reker, G. T. (2009). *A brief manual of the successful aging scale (SAS)*. Peterborough, Canada, Technical Report, Trent University. doi: 10.13140/2.1.4238.720
- Rowe, J. W. ve Kahn, R. L. (1987). Human aging: usual and successful. *Science*, 237(4811), 143-149. doi: 10.1126/science.3299702
- Santrock, J. W. (2011). *Life-span development* (13. Baskı). New York: McGraw-Hill.
- Sarioğlu, Ö. (2020). *Halk eğitim merkezi çalışanları ve kursiyerlerinin aktif yaşlanma algıları: Çanakkale ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 625113).
- Schulz, R. ve Heckhausen, J. (1996). A life span model of successful aging. *American Psychologist*, 51(7), 702-714. doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.51.7.702>
- Selçuk, N. (2020). *Halk eğitimi merkezlerinde düzenlenen kurslara katılan kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, katılım amaçları ve memnuniyetlerinin değerlendirilmesi (Erzincan örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 653465).
- Seyyar, A. (2010). Almanya’da sosyal hizmetler eğitiminin özellikleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 268-288. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/9230>
- Sloane-Seale, A. ve Kops, B. (2008). Older adults in lifelong learning: participation and successful aging. *Canadian Journal of University Continuing Education*, 34(1), 37–62. doi: 10.21225/D5PC7R

- Soykut-Gündoğar, H. (2019). *Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme durumları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi* (Bartın ili örneği) (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 572610).
- Soylu, C. (2021). *Biyopsikososyal başarılı yaşlanma modelinin sosyoduygusal seçicilik kuramı temelinde test edilmesi* (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 686506).
- Şanlı, S. (2012). *Başarılı bir yaşlanma için yaşlı yetişkinlerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 314888).
- T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kronik Hastalıklar, Yaşlı Sağlığı ve Özürlüler Daire Başkanlığı. (2015). *Türkiye sağlıklı yaşlanma eylem planı ve uygulama programı 2015-2020*. Ankara: Anıl Reklam Matbaa.
- Teke, D. (2020). Bilgi toplumunda yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi: öğretmenlerin mesleki çalışmaları üzerine bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 643936).
- Tufan, İ. (2013). *Modernleşen Türkiye’de yaşlılık ve yaşlanmak, yaşlanmanın sosyolojisi*. İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- Tufan, İ. (2014). *Türkiye’de yaşlılığın yapısal değişimi*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Tufan, İ. (2016). *Antik çağdan günümüze yaşlılık ve yaşlanma*. (2. Baskı). Ankara: Nobel.
- Tuncay, E. (2021). *Yaşam boyu öğrenme, bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık ve yenilikçilik ilişkisi: üniversite idari personeli üzerinde bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 684554).
- Ünal, S. N. (2021). *Yaşlıların yaşam kalitesi, sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve başarılı yaşlanma düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma: Konya ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 676214).
- Von Faber, M., Bootsma-Van der Wiel, A., Van Exel, E., Gussekloo, J., Lagaay A. M, Van Dongen, E. ve diğerleri (2001). Successful aging in the oldest old: who can be characterized as successfully aged? *Arch Intern Med.*,161, 2694-2700. doi: 10.1001/archinte.161.22.2694

- Vural, R., Özen, M. ve Yazıcı, S. (2018). Başarılı yaşlanma algısı: Antalya’da bir semt polikliniğine başvuran farklı yaş gruplarından bireylerin yaşlılığa bakışı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi (STED)*, 27(5), 317-326. Erişim adresi: <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/361380/basarili-yaslanma-algisi-antalyada-bir-semt-poliklinigine-basvuran-farkli-yas-gruplarindan-bireylerin-yasliliga-bakisi>
- Wielkiewicz, R. M. ve Meuwissen, A. S. (2014). A lifelong learning scale for research and evaluation of teaching and curricular effectiveness. *Teaching of Psychology*, 41(3), 220-227. doi: <https://doi.org/10.1177/0098628314537971>
- World Health Organization (WHO). (2002). *Active ageing: a policy framework. Noncommunicable disease prevention and health promotion department, ageing and life course*. Geneva: World Health Organization Publishing. Erişim adresi: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/67215>
- Yalçinkaya, F. (2021). *Huzurevinde yaşayan yaşlıların başarılı yaşlanma düzeyi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Konya ili örneği* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 679908).
- Yetiş-Abalı, A., (2020). *Halk Eğitim Merkezi kurslarının başarılı yaşlanmaya etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 625200).
- Yılmaz, R. ve Beşkaya, Y. M. (2018). Eğitim yöneticilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 51(1), 159-181. doi: 10.30964/auebfd.406246
- Yoldaş, A. F. (2019). *60 yaş üstü kişilerde başarılı yaşlanma ile yaşam kalitesi ve günlük yaşam aktivitelerinin değerlendirilmesi* (Tıpta Uzmanlık Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 617820).
- Young, Y., Fan, M. Y., Parrish, J. M. ve Frick, K. D. (2009). Validation of a novel successful aging construct. *Journal of the American Medical Directors Association*, 10(5), 314-322. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jamda.2009.01.003>
- Young, Y., Frick, K. D. ve Phelan, E. A. (2009). Can successful aging and chronic illness coexist in the same individual? a multidimensional concept of successful aging.

Journal of the American Medical Directors Association, 10(2), 87–92. doi: 10.1016/j.jamda.2008.11.003

Yüksel, M., Akgün, N. ve Öztürk, E. (2021). İleri yetişkinliğe geçiş döneminde bulunan bireylerde başarılı yaşlanma, hayatın anlamı ve spiritüel iyi oluş ilişkisi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 14(2), 84-95. doi: 10.46414/yasad.949912

Zhao, X., Yu, J. ve Liu, N. (2023). Relationship between specific leisure activities and successful aging among older adults. *Journal of exercise science & fitness*, 21(1), 111-118. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jesf.2022.11.006>

EKLER

Ek 1. Soru formu

Değerli Katılımcı,

Bu soru formu, '60 Yaş ve Üzeri Bireylerin Yaşam Boyu Öğrenme Durumları ile Başarılı Yaşlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' başlıklı yüksek lisans tezi için veri kaynağı olarak kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Soruların eksiksiz ve gerçekçi bir şekilde cevaplanması önem arz etmektedir. Elde edilen veriler, yalnızca bilimsel amaç ile kullanılacaktır.

Değerli zamanınızı ayırarak araştırmaya sunacağınız katkı için şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla

Özgen YILMAZ

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyet:

Kadın ☐

Erkek ☐

2. Yaş:

3. Eğitim Durumu:

İlkokul ☐

Ortaokul ☐

Lise ☐

Ön Lisans ☐

Lisans ☐

Yüksek Lisans ☐

Doktora ☐

4. Medeni Durum:

Bekar ☐

Evli ☐

5.Ekonomik Durum:

Düşük ☐

Orta ☐

Yüksek ☐

A. BAŞARILI YAŞLANMA ÖLÇEĞİ

Maddeler	Kesniğe katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kararsızım	Kısmen katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesniğe katılmıyorum
Madde 1: İşler eskiden olduğu gibi gitmediğinde, aynı sonuca ulaşana kadar başka yollar denemeye devam ederim							
Madde 2: Zor zamanlarda durumun üstesinden gelmek için metanetli olmaya gayret gösteririm							
Madde 3: Üretken faaliyetler sayesinde yaşama aktif olarak bağlıyım							
Madde 4: Mümkün olduğunca uzun süre bağımsız kalmak için çabalıyorum							
Madde 5: Hastalık ve sakatlıklardan uzak kalmak için elimden geleni yapıyorum							
Madde 6: Yaşlandıkça bedenimi ve zihnimi iyi bir şekilde korumaya çalışıyorum							
Madde 7: Düzenli sosyal ilişkiler sayesinde yaşama aktif şekilde bağlıyım							
Madde 8: Benim için önemli olan hedeflere ulaşmak için her türlü çabayı gösteriyorum							
Madde 9: Yoluma ne çıkarsa çıksın, baş edebilirim							
Madde 10: Sağlıklı yaşam tarzı alışkanlıklarını kazanmak için çabalıyorum							

B. YAŞAM BOYU ÖĞRENME ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıda verilen herbir ifadeye katılma ya da katılmama derecenizi ifadelerin yanında verilen kutucuklara X işareti koyarak belirtiniz.	Asla	Nadiren	Ara sıra	Sık Sık	Her zaman
1. Yeni bir şeyler öğrenmek için okurum.					
2. Öğrendiklerimi başkalarıyla paylaşıyorum					
3. Problemleri ve meseleleri derinlemesine analiz etmeyi severim.					
4. Kendimi hayat-boyu öğrenen biri olarak görürüm.					
5. Okumak düzenli faaliyetlerim arasında gelir.					
6. Yazmak düzenli faaliyetlerim arasında gelir.					
7. Kendi kendine motive olan bir öğrenenim					
8. İlgi çekici kitap ve dergiler bulmak için kütüphane ve kitap dükkanlarında dolaşırım.					
9. Sınıfta, iş yerinde veya arkadaş sohbetlerinde tartışmalara ilgi çekici katkılar yaparım.					

Lütfen aşağıda verilen herbir ifadeye katılma ya da katılmama derecenizi ifadelerin yanında verilen kutucuklara X işaeti koyarak belirtiniz.	Asla	Nadiren	Ara sıra	Sık Sık	Her zaman
10. Etkinliklerim eleştirel düşünme içerir.					
11. Keyif almak ve eğlenmek için okurum.					
12. Birçok şeyi merak eden birisiyim					
13. Öğrenme konusundaki ilgi alanım çok geniş bir yelpazeden oluşur.					
14. Yeni şeyler öğrenmeyi severim.					
15. Derste veya işimde gerekli olmayan konularda birçok şey okurum.					

Ek 2. Etik kurulu izin belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.06.2022-139006

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-139006
Konu : 08/10 Özgen YILMAZ

10.06.2022

Sayın Özgen YILMAZ

İlgi : 30.05.2022 tarihli ve E--000-0 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 08.06.2022 tarihli ve 08 sayılı toplantısında alınan "10" nolu karar ile Özgen YILMAZ'ın başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Murat İSKENDER
Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik
Kurulu Başkanı

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

KARAR

10. Özgen YILMAZ'ın " 60 Yaş ve Üzeri Bireylerin Yaşam Boyu Öğrenme Durumları ile Başarılı Yaşlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi " başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Özgen YILMAZ'ın " 60 Yaş ve Üzeri Bireylerin Yaşam Boyu Öğrenme Durumları ile Başarılı Yaşlanma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi " başlıklı çalışmasının Etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.